

IZ SVETA TIŠINE

Glasilo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ISSN 1318-1394 Letnik XXXIV, št. 6, 7, 8 / junij, julij, avgust 2013

- ***VOLITVE ORGANOV ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE***
- ***DOSTOPNOST DO INFORMACIJ IN KOMUNIKACIJ ZA GLUHE, NAGLUŠNE IN GLUHOSLEPE***
- ***BREZPLAČNO LETOVANJE IN REHABILITACIJA OSEB Z OKVARO SLUHA***
- ***DRUGI EFSLI DELOVNI SEMINAR GLUHIH TOLMAČEV***
- ***MARINO KEGL ZMAGAL V PRAGI***

POŠILJANJE PISNEGA IN SLIKOVNEGA GRADIVA ZA GLASILO IST

V naše uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304). Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo članke prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

UREDNIŠTVO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Pred vami je poletna številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli veliko zanimivega in raznovrstnega branja. V tokratni številki se vam predstavljata novo izvoljena predsednik in podpredsednica Zveze Mladen Veršič in Darja Pajk. Poleg dogodkov iz društev in aktivnosti, ki so jih izvedli, lahko v tej obširni številki najdete tudi druge zanimivosti in poučne vsebine. Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Če bi želeli tudi sami napisati prispevek, ste pristrčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, s **pripisom 'za IST'**.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime, priimek in naslov, da vas uvrstimo med njegove prejemnike.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na spletni strani **www.zveza-gns.si**.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov **urednistvo.ist@zveza-gns.si**.

UREDNIŠTVO

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

Uvodnik

Veselo smo zakorakali v drugo polovico leta 2013, ki med drugim prinaša mnoge novosti. Na volilni skupščini, ki je potekala v prvi polovici maja, so delegati izvolili novega predsednika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladena Veršiča ter novo podpredsednico Darjo Pajk. Oba sta se že seznanila s svojimi nalogami in poprijela za delo. Iskreno jima čestitamo ter želimo uspešno delo v novem mandatu. Zahvalili bi se radi tudi dosedanjima predsednici in podpredsedniku Fridi Planinc ter Francu Kosu, ki sta dobro opravljala svoje delo.

Konvencija o pravicah invalidov, ki jo je Državni zbor ratificiral že leta 2008, v 9. členu obravnava dostopnost invalidov v smislu neodvisnega življenja in polno sodelovanje na vseh področjih življenja. S konvencijo naj bi se invalidom zagotovil enak dostop do informacij in komunikacij, vključno z informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami ter sistemi, dostopnost do fizičnega okolja ter objektov, naprav in storitev, ki so namenjeni javnosti. V ta namen smo maja pripravili redni letni strokovni seminar z naslovom Dostopnost do informacij in komunikacij za gluhe, naglušne in gluhoslepe. Namenjen je bil tudi prepoznavanju in odpravljanju ovir pri dostopnosti ter pomoči v nujnih primerih.

Poletje je pred vrati, oblekli smo lahkotnejša oblačila in kmalu nas čakajo počitnice. Ne pozabite na varno izpostavljanje soncu, saj so njegovi žarki še posebej nevarni med enajsto dopoldne in petnajsto popoldne, ko je boljše, da se jim izognete. Če to ni možno, poskrbite za zaščito kože s kremo za sončenje, ustreznimi pokrivali ter sončnimi očali. Ne pozabite na pijačo, in to brezalkoholno ter v ustreznih količinah.

Tudi v uredništvu bomo v poletnih mesecih malce predahnili. Ne bomo pa sedeli križem rok, temveč vse poletje zbirali vaše prispevke in pripravljali septembrsko številko. Zato pridno zbirajte poletne vtise in fotografije ter nas razveseljajte s prispevki.

Adem Jahjefendić

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **SPLETNA STRAN:** www.zveza-gns.si
UREDNIK: Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **UREDNIŠKI ODBOR:** Franci Mulej, Boris Horvat, Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Nataša Kordiš
LEKTORICA: Barbara Perc **OBLIKOVANJE:** Franc Planinc **TISK:** Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano k plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:
Delegati in udeleženci skupščine
Foto: Gorazd Orešnik

KAZALO

1. Uvodnik
2. S sekretarjeve mize
6. Volitve organov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije
8. Dostopnost do informacij in komunikacij za gluhe, naglušne in gluhoslepe
11. Če ne jaz, kdo? Če ne sedaj, kdaj?
12. Brezplačno letovanje in rehabilitacija oseb z okvaro sluha
13. Pravila uporabe objektov za ohranjanje zdravja
14. Prihodi in odhodi v počitniških zmogljivostih
16. Študijska pot na Dunaj
22. Kulturno-umetniško društvo LEMA
23. Otroci sveta
24. Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana prejelo priznanje Andragoškega centra Slovenije
26. Gluhi in osebe s poškodbo možganov
28. Scandiano
30. Korak k sončku
32. Zlatoporočenca Oblak
34. Luksemburg, Grundtvig in Evropa brez ovir
42. Korak iz tišine
43. Zloženka

S sekretarjeve mize

Ko se v medijih in v vsakdanjih pogovorih govori o krizi, se venomer išče rešitve. Rešitve česa, se sprašujem. Ali so varčevalni ukrepi, odpuščanja in prestrukturiranja odgovori na iskanje rešitev? Osebno menim, da je odgovor v odločitvi vsakega posameznika in njegovi izbiri. Naštel bi lahko veliko tez, a je dovolj, če omenim le eno – biti pošteni. Če bi bili vsi ljudje malce odločnejši, odličnejši in pošteni, ne bi bili, kjer smo.

FUNDACIJA ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ

Dvanajstine s strani Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij so vsak mesec nižje od načrtovanih, prav tako še vedno ni denarja za naložbe. Glede na splošno situacijo se napoveduje rebalans, ki bo povzročil znižanje sredstev. Vse omenjene informacije so pomembne za naše nadaljnje načrtovanje dela.

MANDATNO-VOLILNA KOMISIJA IN KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Mandatno-volilna komisija je za zaprtimi vrati obravnavala dopis Komisije za preprečevanje korupcije, sprejela sklep in Državnemu zboru posredovala predlog za zamenjavo dveh članov sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. Omenjeno informacijo smo dobili iz medijev, preseneča pa nas, da se o tovrstnih zadevah v Državnem zboru razpravlja za zaprtimi vrati. Prav tako ne vemo, s kakšnimi argumenti in na osnovi kakšnih obrazložitvev je Mandatno-volilna komisija sprejela omenjeni sklep. Čudi nas dejstvo, da se o imenih razpravlja na takšen način ter da osebe, ki se jih omenja,

s tem niso seznanjene, kaj šele povabljene v postopek.

Od omenjenih državnih organov bi bilo korektno, da zaščitita vsakega državljana in mu ponudita možnost pojasnitve, zagovora ali obrambe, če je to potrebno, ne pa da ga obravnavata na takšen način – brez vednosti in brez argumentov, znanih javnostim. Podali smo zahtevek po dostopu do omenjene informacije, vendar odgovora še nismo prejeli. Sprašujem se, kako je lahko tovrstna informacija prišla do novinarjev, ne pa do oseb, ki sta bili vključeni v postopek in celo po krivem obravnavani. Gre pri omenjeni obravnavi res za iskanje argumentov ali so v ozadju drugi interesi?

PRIPRAVE KOŠARKARJEV IN TENISAČA NA OLIMPIJSKE IGRE GLUHIH

V Planici so potekale intenzivne priprave košarkarjev na udeležbo na olimpijskih igrah gluhih, trener pa je izbral dvanajsterico, ki bo zastopala Slovenijo. Letos je bil izbor mnogo težji, saj je bilo na seznamu več kot dvanajst igralcev, med katerimi je moral izbrati najboljše. Tudi teniški igralec Marino Kegl se s trenerjem aktivno pripravlja na nastop na olimpijadi gluhih, udeležuje se mednarodnih turnirjev ter se vključuje v klub sliščih. Ozračje je naelektreno, kar je vzpodbudno, saj vsi merijo na dobre rezultate.

Slovenska košarkarska reprezentanca gluhih na pripravah

ZMAGA MARINA KEGLA V PRAGI

Na tradicionalnem devetem mednarodnem teniškem turnirju v Pragi je Marino Kegl vnovič dokazal svojo premoč in dobro pripravljenost pred olimpijskimi igrami gluhih, ki bodo julija in avgusta. Ubrnil je lanski naslov in napovedal svoj pohod. Njegove rezultate spremlja tudi konkurenca in

Marino Kegl

ob tem zagotovo čuti pritisk. Tovrstni turnirji pa koristijo Marinu, saj za uspeh na velikem tekmovanju ne potrebuje le znanja in talenta, temveč tudi dobro fizično in psihično pripravljenost, zmage pa utrjujejo njegovo samozavest in psihično moč.

KLINIKA ZA OTORINOLARINGOLOGIJO IN CERVIKOFACIALNO KIRURGIJO (ORL)

S predstavniki Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana smo obiskali Kliniko za otorinolaringologijo in cervikofacialno kirurgijo (ORL) v Ljubljani ter se dogovorili za intenzivno sodelovanje. Skupaj nameravamo izdati zloženko, ki bo nagovorila starše in vse uporabnike omenjene klinike. Dr. Saba Battelino nam je predstavila oddelek ter način dela, mi pa se veselimo sodelovanja.

NADZOR FUNDACIJE ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ NA ZVEZI

Nadzorna skupina Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (predsednik sveta, direktor in računovodkinja) je opravila nadzor na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Preverila je njeno delovanje, dva posebna socialna programa ter naložbo, vse za leto 2012. S strani Zveze smo bili prisotni nekdanja predsednica Frida Planinc, sekretar, računovodkinja, trije strokovni sodelavci in tolmač. V večurnem nadzoru smo predstavili vse, kar so zahtevali, in dobili pozitivno oceno. Tovrstni nadzori so koristni tudi za nas, saj nam pomagajo videti, kje smo lahko še boljši in učinkovitejši.

PRIZNANJE FRANCU KOSU ZA DELO NA LOKALNEM NIVOJU

Franc Kos s priznanjem

Športna zveza Mestne občine Velenje je nekdanjemu podpredsedniku Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Francu Kosu podelila posebno priznanje za delo na športnem področju invalidov v Mestni občini Velenje. Pri tem ga je podprlo tudi Medobčinsko društvo invalidov Šaleške doline Velenje, saj je tekmoval v alpskem smučanju, plavanju, pikadu, ribolovu in reliju, kjer je dosegal lepe rezultate v posamični in ekipni konkurenci. Za priznanje mu iskreno čestitamo in mu želimo aktivno nadaljevanje življenjske poti.

VERBA VOICE TOLMAČ NA DALJAVO

Na povabilo predstavnikov VerbaVoica smo v prostorih Društva gluhih in naglušnih Ljubljana prisostvovali predstavitvi uporabe tolmača na daljavo. Čeprav razvoj omogoča številne olajšave pri medsebojnem sporazumevanju gluhih in naglušnih ter pri uporabi tolmača, pa se je porajalo mnogo vprašanj in dilem glede uporabnosti omenjene tehnologije. Še naprej bomo spremljali tovrstne aktivnosti ter sledili razvoju tehnologije.

SEMINAR ZVEZE V MORAVSKIH TOPLICAH

Letošnji seminar smo posvetili predvsem dostopnosti gluhih in naglušnih do informacij in komunikacij ter pro-

blematiki zaposlovanja oseb z okvaro sluha. Predstavniki vseh društev in strokovni sodelavci Zveze smo skupaj s predstavniki družbe Racio ter Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik odprli številne teme in začrtali nadaljnje smernice dela. Spregovorili smo o možnostih reorganizacije naših organizacij in storitev ter novih oblikah zaposlovanja. Teme seminarja so bile povezane z uresničevanjem Konvencije Organizacije združenih narodov o pravicah invalidov ter so spodbudile plodno in konstruktivno razpravo.

Skupščina

GLUHA ŠTUDENTKA NA FAKULTETI BREZ PRIZNANE PRAVICE DO TOLMAČA

Kljub več kot enoletnemu dopisovanju in prepričevanju predstavnikov fakultete, da ima gluha študentka po zakonu pravico do plačanega tolmača na predavanjih, se zadeva ni premaknila v njeno korist. Zato se je odločila, da zoper fakulteto uporabi vsa pravna sredstva. Zveza ji v omenjeni zadevi stoji ob strani, žal pa nam je, da se je dekle znašlo v situaciji, v kateri se mora za uresničitev svoje pravice posluževati omejenih metod.

Tovrstni odnos fakultete gluhe študente v primerjavi z ostalimi študenti postavlja v neenakopraven položaj. Upamo, da študentka zaradi tega ne bo utrpela negativnih posledic, saj na fakulteti uspešno opravlja svoje obveznosti, predavanja pa je doslej spremljala s tolmačem, ki ga je plačevala z vavčerji. Vavčerjev, ki niso namenjeni za tovrstne storitve, ji je zmanjkalo, zato se je znašla v zelo nezavidljivem položaju.

VOLILNA SKUPŠČINA ZVEZE

Poleg redne skupščine, kjer se je sprejelo poročila in načrt dela, je letos potekala tudi volilna skupščina Zveze, kjer se je za predsednika, podpredsednika in člane organov Zveze potegovalo več kandidatov. Največ zanimanja med delegati je bilo za volitve predsednika in podpredsednika. Za predsednika je bil po dveh krogih izvoljen Mladen Veršič, za podpredsednico pa Darja Pajk. Izvoljeni so bili tudi člani nadzornega odbora in častnega razsodišča, za mandatno obdobje 2013-2017 pa se je potrdilo mandat članom upravnega odbora in skupščine Zveze. Iskrene čestitke vsem novo izvoljenim, predvsem pa bi se rad zahvalil dosedanji predsednici Fridi Planinc za dobro opravljeno delo.

KLIC V SILI – MOBILNA APLIKACIJA ZA GLUHE IN NAGLUŠNE

AMZS je aktivno sodeloval z nami pri izdelavi mobilne aplikacije za gluhe in naglušne. Tako bodo lahko tudi osebe z okvaro sluha deležne tovrstne asistencije, ki jim je bila zaradi težje komunikacije doslej onemogočena. Veselimo se prvih poročil o uporabnosti omenjene storitve.

drugimi tudi doma za starejše občane, prilagojenega osebam z okvaro sluha, v Gornji Radgoni.

SKUPŠČINA SOCIALNE ZBORNICE SLOVENIJE

Sodelovali smo na skupščini Socialne zbornice Slovenije, kjer smo potrdili poročila in planska izhodišča za leto 2013. Udeležil se je tudi državni sekretar z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je predstavil smernice dela ministrstva na področju sociale. Skupščina je potekala v 'varčevalnem vzdušju' in negotovosti v zvezi z delom vseh nas v prihodnje.

UČBENIK ZA KOMUNIKACIJO NAUČIMO SE SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA 2

Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje je na podlagi Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja na seji potrdil učbenik za osnovno in srednjo šolo Naučimo se slovenskega znakovnega jezika 2. Gre za nadaljevanje našega dela na področju izdaje učbenikov za učenje in poučevanje znakovnega jezika. Zelo nas veseli, da ministrstvo priznava naše strokovno delo, saj s tem tlakujemo prihodnost znakovnemu jeziku v Sloveniji ter polagamo temelje za nadaljnje delo z namenom, da država zagotovi tudi sredstva za razvoj slovenskega znakovnega jezika.

EVROPSKA SKUPŠČINA GLUHIH

Delegacija Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije se je udeležila skupščine Evropske zveze gluhih ter seminarja, ki je potekal v njenem okviru. Obravnavali so poročila in aktivnosti zveze gluhih na evropski ravni. Kot zanimivost naj omenim, da so tudi na Evropski zvezi gluhih potekale volitve.

Mladen Veršič, Frida Planinc, Darja Pajk in Franc Kos

POSVET O SOCIALNEM PODJETNIŠTVU V SLOVENIJI

Sodelovali smo na posvetu o socialnem podjetništvu v Sloveniji v Državnem svetu, kjer so med drugim osvetlili možnosti za delo invalidskih organizacij. Številni predavatelji in aktivni udeleženci so razpravljali o možnostih, ovirah in priložnostih. Tema se je navezovala na temo seminarja Zveze, kar nakazuje smeri delovanja naših organizacij v prihodnosti.

POROČILO O URESNIČEVANJU AKCIJSKEGA PROGRAMA ZA INVALIDE 2007-2013

Aktivno smo sodelovali pri pripravi poročila o uresničevanju Akcijskega programa za invalide 2007-2013 v letu 2012 ter znova opozorili na neizvajanje številnih aktov, med drugim Pravilnika o tehničnih pripomočkih ter Zakona o osebni asistenci. Poročilo je obsežno in se nanaša na številna področja. V njem je zapisanih nekaj dobrih rešitev, med

Za predsednika je bil izvoljen nekdanji predsednik Svetovne zveze gluhih Markku Jokinen, ki dobro pozna Slovenijo, saj je že bil naš gost. Upam, da bomo z njim dobro sodelovali. Na Zvezi smo mu čestitali za izvolitev, na kar se je že odzval in tudi sam čestital novemu predsedniku Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladenu Veršiču.

Markku Jokinen

TE DEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA: GLUHI, NAGLUŠNI, GLUHOSLEPI – NEVIDNI INVALIDI

Z delavnico in predavanjem o gluhoti smo aktivno sodelovali na tednu vseživljenjskega učenja. Udeleženci so spoznali metode sporazumevanja z gluhihmi, naglušnimi in gluhoslepimi ter se seznanili z gluhoto.

Z OLIMPIJSKIM OGNJEM OD PARIZA DO SOFIJE

Priprave na potovanje olimpijske bakle od Pariza do Sofije, kjer bodo potekale olimpijske igre gluhih, aktivno potekajo. Bakla bo po ozemlju Slovenije potovala 16. in 17. julija. Več informacij o tem bomo objavili na spletnih straneh Zveze. Bo pa to zagotovo lepa priložnost, da olimpijski športni duh obišče tudi Slovenijo.

FINANCIRANJE INVALIDSKIH ORGANIZACIJ

Državni zbor je pripravil primerjalni pregled financiranja invalidskih organizacij, ki sicer ne predstavlja njegovega uradnega mnenja, a kaže na usmeritve, ki niso ugodne za financiranje omejenih organizacij. Dokument razkriva usmeritve ter se navezuje na primerjave iz nekaterih evropskih držav, izbrane pa so le nekatere, in ne vse tiste, ki po našem mnenju prikazujejo boljši način financiranja. Dokument je vsebinsko zelo ozko usmerjen in nakazuje interes države, v katero smer želi iti. Pričakujemo, da se bo država pri vseh vsebinskih zadevah, ki se dotikajo življenja in dela invalidov, posvetovala z invalidi in reprezentativnimi invalidskimi organizacijami, kot se je zavezala v preteklosti.

POSVET KAKO IZBOLJŠATI SISTEM NA PODROČJU NOVE SOCIALNE ZAKONODAJE

Aktivno smo sodelovali na posvetu Državnega sveta z naslovom Kako izboljšati sistem na področju nove socialne zakonodaje, kjer smo se seznanili z varčevalnimi ukrepi na področju socialnega varstva in napovedmi države glede nadaljnjih ukrepov. Obeti niso najboljši, od nas pa se pričakuje veliko kreativnosti in marljivosti pri izvajanju programov.

SEKRETARIAT ŠPORTNE ZVEZE GLUHIH

Sekretariat Športne zveze gluhih se je sestel na redni seji, kjer so obravnavali tekoče projekte državnih prvenstev ter priprave na udeležbo na olimpijadi gluhih. Seznanili so se z zmanjšanjem finančnih sredstev s strani Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, ki se čuti predvsem s strani Zveze za šport invalidov Slovenije, katera financira mednarodna tekmovanja na najvišji ravni. V skladu z zmanjšanjem prilivov smo z namenom prihraniti kakšen evro za športnike okrnili tudi sestavo udeležencev.

SOCIALNO OGROŽENI V KRANJSKI GORI

V letošnjem letu smo povečali obseg zmogljivosti in število posameznikov, ki izpolnjujejo kriterije za brezplačno bivanje v domu za ohranjanje zdravja v Kranjski Gori. V petih petdnevnih terminih se je tako zvrstilo več kot sto udeležencev. Vsaka skupina je imela vodeni program in animacijo, za katera je tudi letos poskrbela zvesta in skrbna Lada Lištvanova. Zahvaljujemo se društvom, da so pomagala izbrati najbolj socialno ogrožene ter jim uredila prevoz in vse potrebno. Posebna zahvala pa gre neumorni Ladi, ki je poskrbela za socialno vključenost in rehabilitacijo vseh udeležencev.

Matjaž Juhart

VOLITVE ORGANOV ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije so maja v skladu s statutom potekale volitve predsednika, podpredsednika in organov Zveze, imenovani pa so bili tudi novi delegati skupščine ter člani upravnega odbora, ki so jih predlagala društva. Za štiri letni mandat so bili izvoljeni novi predsednik, nova podpredsednica, novi člani nadzornega odbora ter novi člani častnega razsodišča. Za predsednika Zveze je bil v drugem krogu izvoljen Mladen Veršič.

NOVI PREDSEDNIK ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE MLADEN VERŠIČ SE PREDSTAVI

Sem gluha oseba. Rodil sem se v Ljubljani leta 1948, osnovno šolo pa obiskoval v Gluhonemnici na Zaloški cesti v Ljubljani. Po uspešno zaključeni osnovni šoli sem izobraževanje nadaljeval na vajeniški šoli ter si pridobil poklic ključavničarja. Zaposlen sem bil v štirih podjetjih – Tribuni, Avtomontaži, Estu in Almi-cu. Upokožil sem se leta 1998.

Po končani vajeniški šoli sem se vključil v Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana, kjer sem že pri dvajsetih letih postal najmlajši član upravnega odbora. Aktivno sem deloval v organih društva ter na ostalih področjih. Bil sem član folklorne skupine gluhih in z njo nastopal po Jugoslaviji ter vodil športno sekcijo Komet. Igral sem nogomet, mali nogomet, odbojko, šah ter kegljal.

Mladen Veršič

V kegljanju sem sedemkrat osvojil naslov slovenskega prvaka in enkrat jugoslovanskega. V letih 1992-2000 sem bil dva mandata podpredsednik Športne zveze gluhih Slovenije.

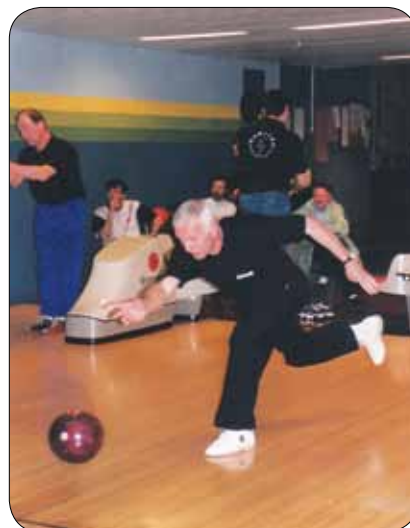
Po ustanovitvi Mestnega društva gluhih Ljubljana sem bil ves čas član upravnega odbora društva. V obdo-

V ekipi Komet

bju 2003-2007 sem kot predsednik društva tudi vodil, v naslednjem mandatnem obdobju (2007-2011) pa sem bil njegov podpredsednik.

Med leti 2008-2012 sem bil član sveta Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik. V zadnjih dvajsetih letih sem občasno prostovoljno pomagal na Zavodu za gluhe in naglušne v Ljubljani. Kljub nenehni aktivnosti na področju gluhotote imam še vedno nekaj hobijev – zelo rad imam bowling, kolesarjenje in hojo.

Igral je v prvi slovenski bowling ligi

V viziji, ki sem jo predstavil kot kandidat za predsednika, bi rad izpostavil:

- pobudo za oblikovanje sekcije mladih,
- spremembo šolskega sistema v treh šolskih centrih za gluhe,
- sodelovanje z Društvom učiteljev gluhih Slovenije,
- izboljšanje izkoriščenosti kvotnega sistema v zaposlovanju gluhih in naglušnih,
- vzpostavitev sodelovanja z Gospodarsko- in Obrtno zbornico Slovenije,
- objavljanje pomembnih informacij na Spletni televiziji, zlasti mednarodnih dogodkov v zvezi z gluhihimi in naglušnimi ter
- boj za uspešno izvajanje Zakona o izenačevanju možnosti invalidov in Pravilnika o tehničnih pripomočkih.

Nova podpredsednica Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Darja Pajk se predstavi

Darja Pajk

Rojena sem leta 1968. Živim v Škofji Loki, zaposlena pa sem v socialno-varstvenem zavodu v Ljubljani kot skupinska habilitatorica/delovna terapevtka. Imam tri hčerke, stare 12, 15 in 17 let, ter se poleg vsakodnevnih ovir zaradi okvare sluha soočam tudi z vzgojnimi izzivi.

Izguba sluha v blagi obliki se mi je prvič pojavila, ko sem imela 23 let, v dobrih dvajsetih letih pa je napredovala do praktično popolne izgube, saj imam obojestransko ohranjen manj kot en odstotek sluha. Že od začetka uporabljam slušne aparate, postopoma pa sem s sluhovodnega prešla na enega najmočnejših – SV 38. Poleg tega uporabljam nekatere tehnične pripomočke, ki mi občasno lajšajo komunikacijo.

Vsa leta se torej soočam s podobnimi težavami kot ostale naglušne osebe v Sloveniji – ovirami v komunikaciji pri vključevanju v vsakdanje okolje ter z njimi povezanimi stiskami in neprijetnostmi. S tem se soočajo tudi moje hčerke, sorodniki, prijatelji, znanci in sodelavci, zato s posebno pozornostjo spremljam njihovo dožemanje in sprejemanje moje naglušnosti.

Za kandidaturo sem se odločila, ker menim, da so v odnosu okolja, v katerem živimo in delamo, potrebne določene spremembe. Prepričana

sem, da lahko s svojim delovanjem pomembno prispevam k razvoju odbora naglušnih in Zveze, saj že z dosedanjim delom kažem, kje so področja, kjer je smiselno in potrebno delovanje odbora ter članov. Delo podpredsednice in vodenje odbora naglušnih mi tako predstavljata osebni in strokovni izziv.

Menim, da:

- je na področju povezave interesov financerjev in uporabnikov potrebno dobro organizirano in povezovalno vodenje v smislu projektnega in promocijskega dela,
- je odbor treba razumeti kot pomembni izobraževalni segment, hkrati pa njegovo vlogo razširiti v smislu rehabilitacijskega delovanja,
- si je potrebno prizadevati za prepoznavnost okvar sluha v sliščem okolju in z njimi povezanimi priložnostmi,
- je pomembno sodelovanje pri iskanju sredstev ter organiziranem usklajevanju črpanja le-teh iz naslova razpisov s strani države, Evropskega socialnega sklada, sponzorstev in donacij ter oblikovanje strategije inovativnih marketinških načinov pridobivanja finančnih in materialnih sredstev, ki bi bistveno olajšala življenje in delo naglušnih oseb,
- je treba nuditi strokovno podporo in imeti pravno-svetovalno vlogo, v okviru katerih bi se morali dnevno soočati z aktualnim dogajanjem ter tudi tako postati privlačni za novo nastajajoče skupine z okvaro sluha, saj je teh vedno več,
- je treba pozornost posvetiti tako mladim z okvaro sluha kot generaciji, ki se z izgubo sluha srečuje v odrasli dobi ali v zgodnjem starostnem obdobju, ter jih težave v komunikaciji pogosto potiskajo v izolacijo od sveta, v katerega so bili doslej vključeni,
- je nujno potrebno organizirati dobro podporno mrežo za osebe, ki se

soočajo z izgubo sluha, in uporabiti pristop, ki bo specifično usmerjen na različne starostne skupine, saj se le-te soočajo s specifičnimi težavami zaradi okvare, ki jo imajo,

- je treba vključiti vsa lokalna društva, ki naj bi tudi realno postala aktivni prostor medgeneracijskega združevanja in samoiniciativnega reševanja aktualne problematike vseh oseb z okvaro sluha.

Prizadevala si bom za odlične, razumevajoče in tvorne odnose med akterji lokalne, regijske in državne politike ter za oblikovanje strategije na podlagi skupinskega dogovora med vodji in posameznimi resorji.

Moja kandidatura temelji na osnovnem cilju, ki je usmerjen v dobrobit vseh oseb z okvaro sluha ter v povezovanje organizacij in posameznikov, ki so na tak ali drugačen način vpeti v dogajanje na omenjenem področju.

Ker se vsi naglušni, ne glede na to, kakšna je njihova okvara, soočajo s podobnimi težavami, menim, da dober timski pristop in povezovalna vloga predsednice odbora naglušnih lahko veliko pripomoreta k prepoznavnosti težav in njihovemu odpravljanju. Omenjeno vodilo me spremlja skozi vse obdobje soočanja z izgubo sluha in dolgoletnega organiziranega delovanja v sodelovanju z matičnim društvom Auris Kranj, predvsem v smislu osveščanja javnosti o problematiki izgube sluha. Več o meni si lahko preberete tudi v rubriki intervju na spletni povezavi <http://www.auris-kranj.si>.

S tem ko ste me podprli kot podpredsednico Zveze in vodjo odbora za naglušne, ste potrdili, da osebe z okvaro sluha potrebujemo nekoga, ki ima poleg osebne izkušnje z okvaro sluha in prehoda iz sveta sliščih v svet gluhotote tudi ustrezna znanja s področij, ki so nujna za dobro vodenje. Izvolitev je potrditev mojega dosedanjega dela, predvsem pa mi, kot sem že omenila, predstavlja strokovni izziv, ki ga bom sprejela z veseljem, odgovornostjo in predanostjo.

DOSTOPNOST DO INFORMACIJ IN KOMUNIKACIJ za gluhe, naglušne in gluhoslepe

V začetku maja je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizirala dvodnevni seminar, namenjen pregledu dostopnosti do informacij ter komunikacij za gluhe, naglušne in gluhoslepe. Nanj so bili vabljeni vsi strokovni delavci, predsedniki in sekretarji društev.

Jasna Bauman

Osnovno vodilo pri izboru tematike je bila Konvencija o pravicah invalidov in njen deveti člen, ki obravnava dostopnost invalidov v smislu neodvisnega življenja in polno sodelovanje na vseh področjih življenja. V skladu s konvencijo naj bi se invalidom zagotovila enak dostop do informacij in komunikacij, vključno z informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami in sistemi, ter dostopnost do fizičnega okolja, objektov, naprav in storitev, namenjenih javnosti.

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika je bil sprejet leta 2002. Z njim so gluhi dobili zakonsko pravico do uporabe slovenskega znakovnega jezika in obveščanja v njim prilagojeni tehniki sporazumevanja. Naglušni so leta 2003 s sprejemom Pravilnika o zahtevah za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavb dobili dokument, ki določa zahteve za neoviran dostop. Zagotavlja jim, da so hotelske sobe in sanitarni prostori v javni rabi opremljeni s klicno napravo v primeru, če potrebujejo pomoč. Pravilnik prav tako zagotavlja, da so kinodvorane, gledališke dvorane, dvorane za koncerte in druge kulturne prireditve ter konferenčne dvorane opremljene z ustreznimi napravami, ki osebam,

ki uporabljajo slušni aparat, omogočajo dober sprejem zvoka.

Seminar je bil pripravljen v okviru posebnega socialnega programa Usposabljanje za aktivno življenje in delo oseb z okvaro sluha. Prvi dan je bil namenjen predstavitvam strokovnih delavcev Zveze in društev, drugi pa zunanjim predstavnikom.

Na seminarju je bilo obravnavanih več področij dostopnosti do informacij in komunikacij, med drugim tudi klicni center za osebe z okvaro sluha ter pravica do tolmača znakovnega jezika. Omenjeno tematiko je predstavila direktorica Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik Jasna Bauman.

Združenje je organizirano kot nevladna neprofitna organizacija, ki mu je država podelila javna pooblastila za zagotavljanje pravice do tolmača gluhim osebam. Skrbi za strokovno usposobljenost tolmačev in zagotavlja tolmačenje gluhim osebam, izvaja tečaje slovenskega znakovnega jezika, kandidate pripravlja na pridobitev poklicne kvalifikacije za tolmača in na postopke certificiranja ter skrbi za trajno izobraževanje tolmačev.

Združenje vodi listo tolmačev, predlaga tarifo za plačilo stroškov tolmačenja, zagotavlja pokrivanje potreb po tolmačih na območju celotne države, sodeluje s Svetom za slovenski znakovni jezik, vodi evidenco opravljenih storitev tolmačenja, sprejema pravilnik o disciplinski odgovornosti tolmača in rešuje ugovore v zvezi s kakovostjo izvajanja storitev.

KDO JE TOLMAČ IN KAJ DELA?

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika določa, da: »Je tolmač za znakovni jezik oseba, ki gluhim osebam tolmači slovenski govorni jezik v znakovni jezik in slišočim osebam tolmači znakovni jezik v slovenski govorni jezik. Je polnoletna oseba, ki ji je bil izdan certifikat v skladu s prepisi, ki urejajo nacionalno poklicno kvalifikacijo, in je vpisana v register tolmačev za slovenski znakovni jezik. Tolmači so pri svojem delu dolžni upoštevati kodeks poklicne etike za tolmače.«

Predstavnice podjetja Racio

KDAJ SE POKLIČE TOLMAČA?

Tolmača se pokliče v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, pri izvajalcih javnih pooblastil oziroma javnih služb (zdravstveni domovi, centri za socialno delo, upravne enote, Zavod za zaposlovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ...), če ima gluha oseba status dijaka ali študenta in v vseh drugih življenjskih situacijah, ko oceni, da za sporazumevanje potrebuje tolmača.

KAKO PRITI DO TOLMAČA?

Lista vseh tolmačev je objavljena na spletni strani Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik. Tolmači so razporejeni po sedmih območjih. Gluha oseba lahko sama izbere tolmača, vendar naj bi bil tolmač prednostno z območja, kjer se tolmačenje dogaja.

KDO KRIJE STROŠKE TOLMAČENJA?

V postopkih pred državnimi organi in pri izvajalcih javnih služb stroške krijejo organizacije same. V vseh drugih življenjskih situacijah, ko gluha oseba oceni, da potrebuje tolmača, plača tolmačenje z vavčerjem. Stroške vavčerja krije ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo.

KOLIKO ZNAŠAJO STROŠKI TOLMAČENJA?

Višina stroškov tolmačenja je objavljena v Tarifi za plačilo tolmačev za slovenski znakovni jezik, Uradni list RS, št. 106/2012.

Seminar smo nadaljevali s predstavitvami strokovnih delavcev Zveze ter društev gluhih in naglušnih, ki so se nanašale na dostopnost in komunikacijo. Tina Grošelj je predstavila spodbujanje dostopnosti s Spletno televizijo in oddajo Prisluhnimo tišini, Adem Jahjefendić dostopnost do informacij in komunikacij v Sloveniji, sama pa sem predstavila dostopnost s pomočjo slovenskega znakovnega jezika.

Sledile so predstavitve dostopnosti s primeri dobrih praks, ki so jih predstavili predstavniki Društva gluhih in naglušnih Podravja, Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje ter Društva gluhih in naglušnih Prekmurja.

Po zaključenih strokovnih predstavitvah smo si ogledali Dom starejših občanov Gornja Radgona, prvi dom za starejše v Sloveniji, prilagojen osebam z okvaro sluha.

Drugi dan seminarja smo nadaljevali s predstavitvami zunanjih strokovnjakov. Predstavnice podjetja Racio so predstavile zaposlitveno rehabilitacijo in različne oblike zaposlovanja.

ZAPOSLOTVENA REHABILITACIJA

Zaposlitvena rehabilitacija je sklop storitev, s katerimi se povečuje zaposljivost oseb z okvaro sluha. Po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov se zaposlitvena rehabilitacija uveljavlja na Zavodu za zaposlovanje po predpisanem postopku. Gre za proces in timsko delo, ki invalida usposobi za ustrezno delo, da se lahko zaposli, zaposlitev zadrži in v njej napreduje. V okviru zaposlitvene rehabilitacije poteka štirinajst storitev, najpomembnejše med njimi pa so:

- storitev B – priprava mnenja o ravni delovnih sposobnosti, znanj, delovnih navad in poklicnih interesov, kjer se pridobi celotno oceno posameznikovega aktualnega delovnega in socialnega delovanja ter možnosti za vključitev v zaposlitve ali izobraževanje,
- storitev J – usposabljanje na konkretnem delovnem mestu oziroma izbranem poklicu, ki je namenjeno učenju z delom in vključevanju v delovni proces, ter
- storitev N – ocenjevanje doseganja delovnih rezultatov, namenjeno oceni doseženih rezultatov in ugotavljanju morebitnih ovir, zaradi katerih se ne dosega zelenih rezultatov.

Udeleženci seminarja

Tatjana Brumnič-Smrekar

Možni izhodi iz programa so zaposlitev, vključitev v programe aktivne politike zaposlovanja, ocena na invalidski komisiji Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za določitev stopnje invalidnosti ali napotitev v dodatno diagnostiko in obravnavo.

V letu 2012 je bilo v zaposlitveno rehabilitacijo vključenih 90 gluhih in naglušnih, od tega se jih je uspešno zaposlilo 58. Polovica se jih je zaposlila v običajnem delovnem okolju brez podpore, iz ostale polovice pa se jih je večina zaposlila v invalidskem podjetju. Ena oseba se je zaposlila v običajnem delovnem okolju s podporo, devet pa v zaposlitvenih centrih.

Seminar smo nadaljevali s predstavitvijo sekretarke Zavoda invalidskih podjetij Slovenije Tatjane Brumnič-Smrekar z naslovom Zaposlovanje invalidov v invalidskih podjetjih v Sloveniji.

INVALIDSKO PODJETJE

Invalidsko podjetje je gospodarska družba, ki ima izdelan poslovni načrt in zaposluje ter usposablja najmanj 40 odstotkov invalidov. V podjetju mora biti zaposlen najmanj en strokovni delavec, če se zaposluje več kot tri invalide, oziroma en strokovni delavec na vsakih dvajset zaposlenih invalidov.

Status invalidskega podjetja se pridobi na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kjer je potrebno oddati vlogo. V njej je treba predložiti poslovni načrt ter določiti programski oziroma tržni del, tehnične, prostorske in kadrovske pogoje.

Glavni vir financiranja invalidskih podjetij izvira iz dejavnosti podjetja, so pa omenjena podjetja deležna tudi finančne pomoči države, in sicer prek Sklada Republike Slovenije za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov. Obstajajo tri vrste vzpodbud, ki so vezane na izpolnitev kvote:

- plačilo stroškov podporne zaposlitve,
- oprostitev plačila prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter
- nagrada za preseganje kvote.

Poleg teh vzpodbud lahko invalidska podjetja pridobijo še vzpodbude, ki niso vezane na izpolnitev kvote:

- subvencijo plače,
- plačilo stroškov prilagoditve delovnega mesta in sredstva za delo ter
- letne nagrade za dobro prakso.

Invalidska podjetja imajo še druge ugodnosti, kot so:

- neplačevanje davka na neizplačane plače,
- oprostitev plačila davka na dobiček,
- naročilo pa lahko oddajo brez predhodne objave javnega razpisa.

Kljub gospodarski krizi število zaposlenih invalidov narašča. Septembra 2012 je bilo zaposlenih 30.650 invalidov. Delež invalidov med vsemi zaposlenimi je bil 3,83-odstoten. Prav tako je naraslo število samozaposlitev invalidov. V januarju 2011 je bilo samozaposlenih 720 invalidov, v septembru 2012 pa že 1.009. Najbolj se je število zaposlenih invalidov povečalo v invalidskih podjetjih.

Po končanih predstavitev so sledili razprava in zaključki seminarja.

Ogled Doma starejših občanov Gornja Radgona

Letos smo seminar organizirali v hotelu Vivat v Moravskih Toplicah, kjer je konferenčna dvorana, opremljena z indukcijsko zanko. Omenjeni hotel ima tudi pet sob, opremljenih s tehničnimi pripomočki, prilagojenih gluhih in naglušnim. Za gluhe osebe sta s tolmačenjem poskrbeli tolmački slovenskega znakovnega jezika.

Aleksandra Rijavec Škerl

ČE NE JAZ, KDO? ČE NE SEDAJ, KDAJ?

Sedaj ko se svet in Slovenija soočata z vprašanjem, kako iz težke gospodarske krize, se ponujajo rešitve, ki so usmerjene v varčevanje, racionalizacijo, prestrukturiranje ... Toda, vse to so le začasni ukrepi, kajti povsem jasno je, da bo za dolgoročne in trajne spremembe na bolje potrebno temeljito preučiti stanje v celotni družbi ter poiskati in odpraviti izvirne vzroke, ki so do slednjega pripeljali.

Gospodarska kriza je dandanes zgolj posledica napačnih ali slabih odločitev v preteklosti. Medtem ko se zdi, da si kdo še zatiska oči, je vse več tistih, ki se zavedajo, da je do gospodarske krize v resnici pripeljal razpad moralnih vrednot in etike. Vse bolj se zato govori o krizi vrednot. Vendar deklarativne izjave same po sebi ne prinašajo konkretnih sprememb. Do konkretnih sprememb na bolje bo prišlo, le če bomo zmožni prevzeti osebno odgovornost in se vprašati: »Če ne jaz, kdo? Če ne sedaj, kdaj?«

Vsaka družba je močna toliko, kolikor je močan njen posameznik. Če družba zanemari posameznika, na dolgi rok zanemari tudi sebe. Posledice so usodne. Današnja gospodarska kriza je posledica tega, da so posamezniki svoje odločitve prilagajali lastnim sebičnim hotenjem in potrebam ter pri tem največkrat niso izbirali sredstev. Tragično je dejstvo, da so to počeli na račun drugih, še bolj pa spoznanje, da družba tega ni želela oziroma zmogla ustrezno odpraviti. Država, družba in posamezniki so zaradi svojih sebičnih odločitev pogosto ujetniki lastnih potreb in želja.

Eden od razlogov, zakaj se ljudje povezujemo v skupnosti in družbene enote, je, da smo skupaj močnejši. Skupaj zmoremo vse. Kadar posameznik deluje sam, morda res ne čuti, da ima kakšen vidnejši vpliv. Sedaj pa si za trenutek predstavljajmo moč velike skupine posameznikov, slovenskih državljanov, ki stopimo skupaj, ko se vsak posebej odločimo slediti notranjemu moral-

nemu imperativu. Če ne jaz, kdo? Če ne sedaj, kdaj? Naj se lepši svet torej začne zdaj in z menoj!

Sledi deset predlogov oziroma tez, ki so klic k moralnim vrednotam in etiki, tako posameznika kot družbe:

1. BODI POŠTEN!

Bodi pošten do sebe in do bližnjega. Bodi pošten do zakonca, partnerja in do vsakega družinskega člana. Bodi pošten do sodelavcev in delodajalcev. Bodi pošten do države. Spoštuj človeka ter vso živo in neživo naravo.

2. NE KRADI!

Ne kradi, pa naj gre za denar, dobrine ali čas. Ne zlorablaj svojega položaja. Služi ljudem.

3. ZAGOVARJAJ RESNICO!

Ali lahko zagovarjaš resnico? Resnica osvobaja. Otrsi se vsakovrstnih laži. Bodi pravičen in odpuščajoč, prijazen ter velikodušen. Opraviči se. V notranji ponižnosti sta moč in modrost.

4. OHRANJAJ NOTRANJI MIR IN SVOBODO!

Opusti vsakršne vzgibe, zaradi katerih bi lahko izgubil notranji mir in svobodo. Bodi svoboden ter neodvisen in znal boš živeti v sinergiji z drugimi.

5. ŽIVI V MEJAH SVOJIH ZMOŽNOSTI!

Pazljivo ravnaj s svojimi financami in živi v mejah svojih prihodkov oziroma zmožnosti. Preveč ljudi ima finančne in druge dolgove. Znebi se dolgov vseh oblik.

6. DELAJ!

Trdo delaj. Sodeluj. Služi drugim, ne da bi pričakoval kaj v zameno. Pošteno zasluži in zaslužek pošteno odmerjaj. Ponudi rešitev.

7. IZOBRAŽUJ SE VSE ŽIVLJENJE!

Človek ni nikoli tako pameten, da bi poznal odgovore na vsa vprašanja življenja ter da se ne bi mogel še kaj naučiti. Uči se vse življenje.

8. BODI PRIPRAVLJEN!

Poskrbi za osebno in družinsko zavarovanje. Varčuj ter po zmožnostih poskrbi za domačo zalogo hrane in drugih osnovnih življenjskih potrebščin. Prizadevaj si za lastništvo.

9. ODLOČI SE! PREVZEMI ODGOVORNOST!

Odločitev o tem, kakšni bomo in kako se bomo odločili, je izključno naša. Preteklosti ne moremo spremeniti, prihodnost pa ustvarjamo z dejanji današnjega dne.

10. ŽIVI ZLATO PRAVILO!

Vse, kar želiš, da bi drugi storili tebi, tudi ti stori njim.

Vsakič ko se odločimo za skupno dobro, v duhu sodelovanja in medsebojnega spoštovanja ustvarjamo lepšo, prijaznejšo in boljšo družbo ter življenje za vse. Vsak od nas ima nekoga, ki ga ima rad. Sem 40-letni državljan Republike Slovenije, oče dveh mladoletnih otrok, z nekaj leti delovne dobe. Ni mi vseeno za moje in za življenje mojih otrok. Ni mi vseeno za vse nas in za našo državo. Torej: »Če ne jaz, kdo? Če ne sedaj, kdaj?« Naj se odgovor glasi: »Jaz in sedaj!«

Matjaž Juhart

Brezplačno letovanje in rehabilitacija oseb z okvaro sluha

V letošnjem letu smo v okviru posebnega socialnega programa Ohranjanje zdravja in rehabilitacija oseb z okvaro sluha organizirali brezplačno letovanje, ki je potekalo v petih štiridnevnih terminih v Počitniškemu domu Kranjska Gora. Na letovanje je bilo napotnih 98 oseb z okvaro sluha, udeležilo pa se ga je 79 oseb. Od tega je bilo v brezplačno letovanje vključenih 15 družin in 5 gluhoslepih oseb, ostalo pa so bili gluhi ter naglušni posamezniki.

Počitniški dom v Kranjski Gori

Člane so v letovanje vključili strokovni delavci društev, po kriterijih, ki so bili objavljeni v razpisu. Vsi, vključeni v letovanje, so ustrezali kriterijem vključitve in so po oceni strokovnih delavcev društev potrebovali rehabilitacijo.

Za vse udeležence sta bila poleg brezplačnega bivanja organizirana tudi brezplačno kosilo in

petih terminih so se zvrstili člani iz vseh društev, v vsakem pa so bile izvedene podobne aktivnosti po vnaprej pripravljenem programu.

Vsem udeležencem brezplačnega letovanja in rehabilitacije želimo, da čim lepše preživijo poletne dni. Ostale člane društev, ki niso letovali z nami, pa vabimo, naj

Glede na vreme so se izvajale naslednje aktivnosti:

- pohod do jezera Jasna,
- pogovorne skupine in družabne igre,
- kuharski tečaj (korenčkovi piškoti, skutni žepki, burek),
- sprehodi po okolici Kranjske Gore in do Podkorena,
- risanje v naravi,
- telovadba v naravi,
- sprehod v Gozd Martuljek ter spoznavanje gorskih rož in zelišč,
- miselno izobraževanje in kviz,
- pohod do Save Dolinke,
- skupinska likovna delavnica ter
- obisk eko kampa v Kranjski Gori.

večerja v Penzionu Livada, ki je od počitniškega doma oddaljen 400 metrov. Za prevozne stroške so poskrbela društva. V vseh terminih je za dobro počutje skrbel animatorka, prav tako oseba z okvaro sluha, Lada Lištvanova. V

se nam pridružijo pri naslednjem organiziranem brezplačnem letovanju in rehabilitaciji.

Aleksandra Rijavec Škerl
vodja programa **Ohranjanje zdravja in rehabilitacija**

PRAVILA UPORABE OBJEKTOV ZA OHRANJANJE ZDRAVJA

Pravila uporabe počitniških objektov veljajo za vse počitniške objekte, ki so v lasti Zveze.

Počitniški objekti so namenjeni rehabilitaciji, oddihu, ohranjanju zdravja, organizaciji aktivnosti za krepitev psihofizičnih sposobnosti, preprečevanju socialne izključenosti, medsebojni pomoči, drugim programom in oddaji prostih zmogljivosti pod posebnimi pogoji.

Na letovanje se prijavite v matičnih društvih. Prijavo se naredi v računalniški evidenci počitnikovanja. Za uporabo enot v poletnem času Zveza za posamezna društva razpiše sedemdnevne termine. Prednost pri uporabi enot v času razpisov imajo osebe z okvaro sluha s šoloobveznimi otroki. Izven razpisov trajanje uporabe enot ni omejeno. Prednost uporabe izven razpisov imajo socialno ogrožene osebe z okvaro sluha. Odpoved rezervacije termina letovanja je možna najkasneje 15 dni pred letovanjem. V primeru izdaje napotnice in računa je odpoved letovanja možna le na podlagi potrdila o bolezni ali zaradi druge višje sile.

Vsi, ki bivajo v počitniških objektih, se morajo obnašati gospodarno in upoštevati navodila. Navodila, ki podrobno določajo način in uporabo enot, se nahajajo v posameznem apartmaju ali jih prejmejo z napotnico. V enote ni dovoljeno voditi domačih živali. V vse počitniške enote, razen v hotel Fiesa, je potrebno prinesiti lastno posteljnino, brisače, kuhinjske krpe in čistila.

Cene letovanja v počitniških objektih so oblikovane glede na status osebe, ki želi letovati. Po subvencionirani ceni lahko letujejo osebe z okvaro sluha in njihovi ožji družinski člani. Drugi uporabniki letujejo po ceni, ki je navedena v ceniku. Cenik letovanja je na voljo v društvih gluhih in naglušnih, kjer posameznik lahko rezervira letovanje. Na podlagi Zakona o DDV je storitev počitnikovanja za osebe z okvaro sluha oproščena plačila DDV-ja. Prav tako so osebe z okvaro sluha oproščene plačila turistične takse. Ostale osebe morajo turistično takso poravnati pri oskrbniku ali na recepciji.

Za počitniške enote skrbijo oskrbniki, ki ob prihodu enoto predajo uporabniku ter ob odhodu pregledajo opremo in preverijo čistočo. Uporabniki v času bivanja materialno odgovarjajo za opremo, inventar in aparature v enotah. Po zaključku bivanja mora biti enota čista.

V primeru škode, ki je nastala zaradi malomarnosti, nepravilnega ravnanja ali neupoštevanja navodil, je uporabnik škodo dolžan poravnati.

Uporabniki enote so lahko le osebe, ki so navedene na napotnici. V primeru kršitve oskrbnik napiše prijavo. O kršitvi odloča upravni odbor, ki odloči tudi o sankciji zoper kršitelja.

Aleksandra Rijavec Škerl

Prihodi in odhodi v počitniških zmogljivostih

POČITNIŠKI DOM PIRAN

TOMŠIČEVA 29, PIRAN

prihod od 10.00 do 15.00

odhod do 9.00

V domu ni recepcije, goste sprejme oskrbnica. Ura med odhodom in prihodom je namenjena za ureditev apartmajev. Oskrbnica živi izven Pirana.

Uporabniki apartmajev uporabljajo lastno posteljnino, brisače, kuhinjske krpe in čistila. V apartmaje ni dovoljeno voditi domačih živali. Parkiranje je urejeno v garažni hiši Fornače. Vsa dodatna navodila glede uporabe apartmajev prejmete ob prejemu napotnice.

POČITNIŠKI DOM KRANJSKA GORA, NASELJE STANKA ČERNETA 11, KRANJSKA GORA

prihod od 12.00 do 15.00

odhod do 11.00

V domu ni recepcije, goste sprejme oskrbnica. Ura med odhodom in prihodom je namenjena za ureditev apartmajev. Oskrbnica živi izven Kranjske Gore.

Uporabniki apartmajev uporabljajo lastno posteljnino, brisače, kuhinjske krpe in čistila. V apartmaje ni dovoljeno voditi domačih živali. Vsa dodatna navodila glede uporabe apartmajev prejmete ob prejemu napotnice. Parkiranje je urejeno.

**TERME 3000 – PREKMURSKA VAS,
KRANJČEVA 12, MORAVSKE TOPLICE**
prihod po 14.00
odhod do 11.00

Ključne apartmajev in kopalne karte se prevzame na recepciji hotela Termal, ki je odprt 24 ur na dan. Za apartmaje skrbi oskrbnica, ki jih pregleda in uredi v času med odhodom in prihodom.

Uporabniki apartmajev uporabljajo lastno posteljnino, brisače, kuhinjske krpe in čistila. V apartmaje ni dovoljeno voditi domačih živali. Vsa dodatna navodila glede uporabe apartmajev prejmete ob prejemu napotnice. Parkiranje je urejeno.

AVTOKAMP FIESA
FIESA 57 B, FIESA
prihod od 10.00 do 15.00
odhod do 9.00

Gosti se z napotnico zglasijo v recepciji avtokampa, kjer jih pričaka oskrbnica in jim preda ključ prikoličnice. Oskrbnica ne živi v Fiesi.

Uporabniki prikolic uporabljajo lastno posteljnino, brisače, kuhinjske krpe in čistila. V prikoličnice ni dovoljeno voditi domačih živali. Vsa dodatna navodila glede uporabe prikoličnice prejmete ob prejemu napotnice. Parkiranje je urejeno.

HOTEL FIESA
FIESA 57, FIESA
prihod po 12.00
odhod do 10.00

Gosti se z napotnico zglasijo v recepciji hotela. V hotel ni dovoljeno voditi domačih živali. Vsa dodatna navodila glede uporabe hotela prejmete ob prejemu napotnice. Parkiranje je urejeno.

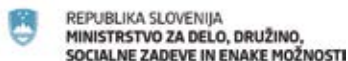

V Kranjski Gori, Piranu in Avtokampu Fiesa prevzem ključev apartmaja oziroma prikoličnice izven navedenega urnika ni možen.

Prosimo, da pred odhodom preberete navodila za uporabo počitniških zmogljivosti. Poleg nosilca napotnice lahko v počitniških zmogljivostih bivajo le osebe, ki so navedene na napotnici. Če pride do kršitve, se ukrepa na podlagi pravilnika in sklepa upravnega odbora.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

RACIO
SOCIAL

Univerzitetni rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije - Soča

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJSKI DELOVNO FINANČIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

ŠTUDIJSKA POT NA DUNAJ

Dobre prakse s področja prehoda mladih s posebnimi potrebami iz šole na trg dela si je v marcu 2013 ogledala druga skupina strokovnih delavcev, ki se v projektu Prehod usposablja za delo z mladimi na prehodu.

UVOD

Od 17. do 23. marca 2013 smo se na študijsko pot odpravili z drugo skupino strokovnih delavcev, ki se v projektu Prehod mladih s posebnimi potrebami iz šole na trg dela, krajše imenovanem Prehod, ki je sofinanciran s strani Evropskega socialnega sklada in nacionalnih sredstev, usposablja za delo z mladimi. V skupini je bilo osem predstavnikov različnih organizacij – Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor, Razvojnega centra za zaposlitveno rehabilitacijo URISOČA, Kariernega centra Univerze v Ljubljani, Zaposlitvenega centra Karso, družbe RACIO in zavoda RACIO SOCIAL.

Gostitelji, avstrijski Caritas, so nam v tednu dni predstavili posamezne programe oziroma projekte, ki jih trenutno izvajajo. Organizacija Ca-

Na sprehodu

ritas v Avstriji skrbi za zavetišča za bolne in ostarele, daje nasvete in nudi podporo priseljencem ter prosilcem za azil, nudi podporo družinam, materam in otrokom v stiski, poleg tega pa vključuje programe za socialno izobraževanje in reintegracijo. Podpira tudi različne programe v tujini (Afriki, Aziji, Vzhodni Evropi, Latinski Ameriki in Bližnjem vzhodu), ki obravnavajo vprašanja, kot so nujna pomoč in rehabilitacija, zmanjšanje stopnje revščine, zdravje in higiena, varnost ter razvoj.

Ker ciljno skupino projekta Prehod predstavljajo mladi s posebnimi potrebami na prehodu iz šole na trg dela, so nam v okviru obiska na Du-

naju predstavili predvsem tiste programe, ki vključujejo mlade, iskalce prve zaposlitve, mlade s posebnimi potrebami in invalide.

ŠTUDIJSKA POT

Na Dunaj smo prispeli v poznih večernih urah in se namestili v hotelu Geblergasse. Program druge skupine se je v ogledu treh dobrih praks, ki jih za dolgotrajno brezposelne in invalidne izvajajo v okviru organizacije Caritas, razlikoval od programa prve skupine. Tako kot prva skupina smo obiskali šolo za otroke s posebnimi potrebami Holzhausergasse, si ogledali proizvodnjo in programe v Wienwork ter spo-

znali projekt Jobwärts organizacije Jugend am Werk, ki se ukvarja s prehodom oseb z invalidnostmi iz pasivnih oblik delovne vključitve na trg dela, nismo pa videli dobrih praks v mestih Hollabrunn in Retz, o katerih smo pisali v eni prejšnjih števil. Namesto teh, od Dunaja oddaljenih dobrih praks, smo obiskali organizacije v bližini središča mesta. V nadaljevanju bomo opisali tiste dobre prakse, ki jih v prvi skupini niso videli.

Ves čas poti smo lahko predstavnike Caritasa spraševali o projektih zaposlitvene integracije in o nadaljevalnem projektu za prehod mladih Clearing – Jugendcoaching.

OBISK IN OGLED PODJETJA CARLA MITTERSTEIG

Tisto, kar je bilo na drugi študijski poti posebnega, je bil obisk Carle Mittersteig, ki je del Caritasa, projekta Arbeit und Chance ter doma za ostarele Caritas Senioren- und Pflegehaus St. Barbara.

Carla Mittersteig je podjetje, ki deluje znotraj organizacije Caritas (sekcije Arbeit und Chance). Njihova primarna dejavnost je popravilo in prodaja starih ter pokvarjenih predmetov. Sprejemajo tudi delujoče rabljena ali nove naprave in predmete, kot so pohištvo in igrače, ter obleko, ki jim jo podarijo bodisi zasebni ki bodisi podjetja. Središč Caritas Carla oziroma njihovih podružnic je več po vsej Avstriji. Na Dunaju delujeta dve.

V enem od dunajskih središč brezdomcem podarjajo obleko, ki so jo dobili od donatorjev. Pri tem ne preverjajo njihovega finančnega stanja, zahtevajo le uradno potrdilo, da so res brezdomci. Da ne bi prišlo do zlorab, so uvedli določene kvote, koliko kosov oblek si lahko brezposelni izbere in vzame zase ter za svoje bližnje, tj. družinske člane, minimalno na vsake tri mesece.

V podjetju je nekaj redno zaposlenih strokovnih delavcev, približno 90 pa je dolgotrajno brezposelnih, napotenih s strani Zavoda za zaposlovanje, ki so lahko zaposleni največ šest mesecev. Brezposelne nanje napotijo tudi Caritas za tujce in drugi centri za delo Caritas, te zaposlitve pa so za krajši čas (nekaj dni).

Določeni del zaposlenih predstavljajo osebe z duševnimi motnjami. Slednje pri delu dobijo prepotrebno samozavest in zaupanje vase, da se po izteku te zaposlitve lažje zaposlijo drugje. Osebe, ki so zaposlene za krajši čas, dobijo dnevno plačilo za opravljeno delo glede na število opravljenih ur. Prednost tovrstne prehodne zaposlitve pri Carli je tudi v tem, da svoje zaposlene postopoma uvajajo v delo, zraven pa se ti učijo in usvajajo veliko praktičnega znanja s področja socialnih veščin.

Integracija dolgotrajno brezposelnih, ki so prehodno zaposleni pri njih, je uspešna v mnogih primerih. Uspešno je tudi podjetje samo, ki ustvarja prihodek, s katerim financirajo svoje aktivnosti in programe, pa tudi programe in aktivnosti drugih organizacij Caritas.

Zelo pomembno se jim zdi, da so njihovi strokovni delavci dejansko iz stroke oziroma s področja dela, na katerem tudi dejansko delajo – na primer, da je nekdo, ki z varovanci dela na področju vrtnarjenja, v osnovi vrtnar, pedagoško znanje in dodatno izobrazbo pa pridobi naknadno prek različnih tečajev in drugih izobraževanj.

Na Caritasu Carla se lahko varovanci zaposlijo na različnih področjih – pri prevzemu blaga od donatorjev, izdaji brezplačnih oblačil, razvrščanju prejetih oblačil oziroma opreme, čiščenju prostorov, raztovarjanju oziroma pomoči pri nalaganju opreme (npr. pohištva) na tovornjak, delu v trgovini, odvozu materiala iz stanovanj, delu v klicnem centru, pleskanju, delu v vzdrževalnem oddelku (vodovod, elektrika), vrtnarjenju (v sezoni skrbijo za vrtove, pozimi pa izdelujejo posebne hiške, v katerih redijo insekte in žuželke, koristne za vrtove), na drugi lokaciji prodajajo rabljena vozila, imajo pa tudi mizarsko delavnico, v kateri prirejajo, popravljajo in restavrirajo pohištvo glede na želje strank.

Program za dolgotrajno brezposelne Caritas Carla je neodvisen,

Prevoz obnovljenega pohištva

saj je le deloma sofinanciran s strani Zavoda za zaposlovanje, večino sredstev si zagotovijo sami iz lastnega finančnega vira organizacije.

PREDSTAVITEV PROJEKTA JOBSTART

Predstavili so nam enega od skupno osmih projektov, imenovanega JobStart, ki jih vodijo v okviru sekcije Caritas Arbeit und Chance (za skupaj 370 dolgotrajno brezposelnih). Odločitev o vključitvi v določen program je odvisna od tega, kako daleč je posameznik od redne zaposlitve. V programu First_step (razpisanih je 25 prostih delovnih mest) so v skladiščih Caritas zaposleni le nekaj ur dnevno in na ta način še precej oddaljeni od redne zaposlitve, v program Markt_platz (razpisanih je 25 prostih delovnih mest) so vključeni slabše plačani, ki delajo javna dela oziroma v storitvenih servisih in s krajšim delovnim časom, v programu JE-TZT (razpisanih je 30 prostih delovnih mest) prav tako delajo s krajšim delovnim časom, vključeni v program Restaurant INIGO (razpisanih je 65 prostih delovnih mest in eno za učenje oziroma usposabljanje) delajo v restavraciji krajši, lahko pa tudi polni delovni čas, enako velja za programe JobStart (razpisanih je 127 prostih delovnih mest, 4 za učenje oziroma usposabljanje in 8 za obsojence), kjer zaposleni delajo v delavnicah na področju transporta ali v kakšnem od storitvenih servisov, v programu Job_aktiv (razpisanih je 70 prostih delovnih mest) se zaposleni usposabljujejo in delajo v kakšnem od podjetij, s katerimi ima organizacija Caritas vzpostavljeno sodelovanje, v programu JobStart_NÖ (razpisanih je 15 prostih delovnih mest) pa za nevladne organizacije, kot so cerkev, župnije in dobrodelne ustanove, perejo obleke, posteljnino ipd. Poseben program je Le+O, v katerem lahko ljudje z nizkimi dohodki pridejo do hrane, zdravniške pomoči in nasvetov v enajstih

različnih zdravniških dispanzerjih na Dunaju.

Programa JobStart in Job_aktiv sta si precej podobna. Pri obeh se po obdobju dvotedenske poskusne dobe oziroma prakse za obdobje pol leta zaposli polnoletnega aktivnega iskalca zaposlitve, ki je bil pred tem že vsaj eno leto prijavljen na Zavodu za zaposlovanje. Razlika je zgolj v tem, da se za program JobStart kandidata zaposli na delovno mesto znotraj organizacije Caritas, v okviru programa Job_aktiv pa se kandidata skuša zaposliti zunaj omenjene organizacije.

Pred vključitvijo v program se na Zavodu za zaposlovanje izvede skupinsko predstavitev programa v obliki informativnega sestanka, nato pa sledi individualni sestanek z vsakim kandidatom, ki se odloči za vključitev. Za vključitev se odloči manj kot polovica kandidatov. Razlog za to je, da niso zainteresirani za vključitev ali zanje nimajo primerne delovnega mesta, ki bi ga bili pripravljeni sprejeti. Izbiri kandidata sledi seznanjanje z njegovimi željami, interesi in usmeritvami ter hkrati iskanje potencialnih delodajalcev.

Obdobje za spoznavanje z delodajalci in kandidati je zelo kratko, zato je zelo pomembno, da je proces čim bolj tekoč. Pomoč mentorja je pomembna predvsem za kandidate, ki izhajajo iz zanamarnjenih družin, imajo težave z alkoholom ali drugimi psihoaktivnimi substancami ipd. Mentor je tako oseba, na katero se delodajalci in kandidati najprej obrnejo pri reševanju vseh stvari. Zanimiv je obrat gledišča – tradicionalno so namreč upoštevali le kandidate in njihove interese, zdaj pa upoštevajo tudi delodajalce, njihove potrebe in želje.

Glavni cilj projekta je, da se kandidata zaposli tudi po dobi pol leta, omenjeni cilj pa jih dejansko doseže od 40 do 50 odstotkov. Če v teh šestih mesecih ne uspejo dobiti zaposlitve, je možno, da se

po obdobju enega leta brezposelnosti vnovič vključijo v projekt.

Projekt izvajajo okrog tri leta in pol. Financiranje poteka posredno iz Evropskih socialnih skladov, neposredno pa s strani Zavoda za zaposlovanje. Na projektu je za polni delovni čas zaposlenih 6,4 delavcev, v praksi pa to pomeni 8 zaposlenih. Višina sredstev znaša 1,6 milijona evrov, od katerih morajo s 55 zaposlenimi udeleženci (njihovimi 'strankami') v projektu sami zaslužiti pol milijona evrov na mesec.

OBISK DOMA ZA OSTARELE CARITAS SENIOREN- UND PFLEGEHAUS ST. BARBARA IN PREDSTAVITEV PROJEKTA HELFERLN FÜR ALTE MENSCHEN

Ogledali smo si dom za ostarele Caritas Senioren- und Pflegehaus St. Barbara in spoznali projekt usposabljanja pomočnikov s posebnimi potrebami, starih od 18 do 24 let, ki pomagajo starejšim. Projekt Helferln für alte Menschen, ki traja od leta 2002 in je sofinanciran s strani Zveznega urada za socialo in Zavoda za zaposlovanje, je namenjen usposabljanju za pomočnika-negovalca v domovih za starejše občane ter v negovalnih domovih. Celotno usposabljanje traja eno leto. Le izjemoma, če se uspejo dogovoriti s potencialnim delodajalcem, se podaljša za največ dva meseca.

Na usposabljanju se udeleženci naučijo tako teorije kot praktičnega dela z ostarelimi. Teoretični del predstavlja izobraževanje s področja prve pomoči, obvarovanja pred stresom na delovnem mestu, nekaj osnovnih značilnosti o najpogostejših boleznih, ki pestijo starejše (npr. Alzheimerjeva demenca), nekaj s področja psiho-

higijene ter organizacijske stvari, kot so zaposleni v domu in njihove naloge, koga lahko prosijo za pomoč, če jo bodo potrebovali, ipd. Ob koncu teoretičnega dela dobijo tudi nekaj osnovnih napotkov glede priprave na zaposlitev po koncu usposabljanja. Praktični del sestoji iz izobraževanja o boleznih – na primer, kako ravnati s človekom, ki ima Alzheimerjevo demenco, postiljanju postelj, delu z invalidskim vozičkom ipd.

Praksa v drugi polovici leta lahko poteka v kateremkoli izmed domov na Dunaju in njegovi okolici. V prvem tednu ali dveh jih bolj pogosto spremlja mentor v matičnem domu za ostarele ter imajo tudi večjo podporo z njegove strani, v nadaljevanju pa je te čedalje manj, saj stremijo k temu, da bi posameznik postal čedalje bolj samostojen. Po zaključku prakse naj bi se oseba v domu, kjer je bila na praksi v drugem delu svojega usposabljanja, tudi zaposlila, a žal je to bolj izjema kot pravilo, saj domovi za to niso preveč zainteresirani.

Izhodi iz programa v obdobju od leta 2002 do leta 2012 so naslednji: vseh udeležencev v projektu je bilo 73, od tega jih je 6 predčasno prekinilo usposabljanje zaradi bolezni ali nemotiviranosti. Usposabljanje je v celoti zaključilo 59 udeležencev, od teh jih je bilo

38 posredovanih na trg dela, 21 pa na druge projekte ali na druga delovna mesta, saj na področju, za katerega so se usposabljali, niso uspeli najti zaposlitve. Pogoj za odobritev podaljšanja projekta s strani Zveznega urada za socialo je, da se vsako leto vsaj 50 odstotkov usposabljanj konča z zaposlitvijo na trgu dela. V nasprotnem primeru pa morajo razložiti, zakaj cilj ni bil dosežen in s kakšnimi ukrepi ga bodo dosegli v prihodnjih letih. V kolikor jim tudi v drugem zaporednem letu ne uspe doseči cilja, lahko Zvezni urad za socialo program ukine.

Udeleženci se v program vključijo prek Zavoda za zaposlovanje, lahko pa se zanj odločijo tudi povsem samostojno, neodvisno od zavoda. V praksi sicer večina udeležencev pride iz drugih projektov oziroma programov. Pred vključitvijo v program se z udeleženci najprej individualno pogovorijo in jih praktično ocenijo (trajanje je običajno omejeno na tri do štiri dni), za tem pa se udeleženci odločijo za vključitev. Na odločitev vplivajo njihove želje, ugotavlja pa se tudi primernost oziroma sposobnost kandidata za vključitev. Enkrat mesečno poteka projektni dan (izven delavnika), ko se udeleženci spoznavajo in izmenjujejo svoje izkušnje, ki jim pomagajo, da se pri delu na usposabljanju lažje znajdejo.

V primeru uspešno pridobljene zaposlitve je delodajalec upravičen do subvencije, ki znaša od 5.000 do 7.000 evrov na leto za obdobje enega leta. Po uspešno zaključnem usposabljanju za oddelčnega pomočnika oziroma negovalca, se udeleženci, večinoma zaradi svojega zdravstvenega stanja in ponudbe na trgu dela, zaposlujejo za 20 do 25 ur na teden.

ZAKLJUČEK

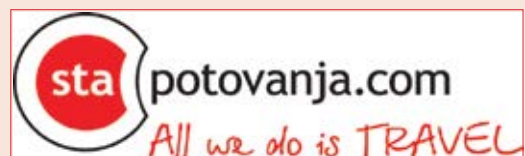
Na Dunaju smo preživeli izjemno koristne in poučne dneve. Izvedeli smo veliko novega in dobili sveže ideje za nadaljevanje dela v slovenskem prostoru. Kljub deževnemu, vetrovnemu in hladnemu marcu nam bo študijska pot ostala v lepem spominu.

V naslednji številki glasila Iz sveta tišine bomo podrobneje predstavili projekt Jugendcoaching, ki se je razvil iz večletnega uspešnega programa Clearing in se je po pilotni izvedbi v nekaterih pokrajinah v Avstriji v letu 2013 razširil na njeno celotno območje.

mag. Tatjana Dolinšek,
RACIO SOCIAL
Črtomir Bitenc,
Razvojni center za zaposlitveno
rehabilitacijo, URI-SOČA

Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, 4. razvojne prioritete: »Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti«, 4.1 prednostne usmeritve »Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti«.

OBVESTILO

Za vse, ki bi želeli spremljati in bodriti svoje najbližje in ostale predstavnike Slovenije na poletnih olimpijskih igrah gluhih, ki bodo potekale v Sofiji od 26. julija do 4. avgusta 2013, bomo organizirali prevoz in namestitve glede na vaše želje in potrebe.

Vsi zainteresirani nam povpraševanje pošljite na elektronski naslov mojca@staljubljana.com ali pokličite na telefonsko številko 01 439 16 90.

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.

European Forum of Sign Language Interpreters (efsli) konferenca 2013

TEHNOLOGIJA vs. TOLMAČ: podpora ali zamenjava?

13. – 15. september 2013

Ljubljana, Slovenia

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik bo v času od 13. do 15. septembra 2013 gostitelj skupščine efsli in konference v Ljubljani, Slovenija. Tema konference je “Tehnologija vs. tolmač: podpora ali zamenjava?”.

Živimo v času moderne tehnologije, ki se hitro razvija. Omogoča nam napredek in nam daje nove možnosti, da izboljšamo svoja vsakodnevna srečanja s hitrejšo in lažjo komunikacijo. Informacije so dostopne na vsakem koraku, kadarkoli in kjerkoli jih potrebujemo.

Moderna tehnologija nam nudi mnogo udobja. Ampak, ali tehnologija nudi tudi podporo tolmačem znakovnega jezika in uporabnikom storitve tolmačenja? Ali tolmači čutijo, da se ne morejo izboljšati, da so dosegli svoj maksimum ali mislijo, da ne morejo posodobiti svoje programske opreme? Ali razmišljajo tolmači o možnostih vsakodnevne nadgradnje in razvoja novih verzij v sebi z večjo sposobnostjo in zmogljivostjo? Morda pa s tehnologijo prihaja podpora tolmačem in njihovim potrebam in se nam ni potrebno bati, da bi nas zamenjala.

Če je to sedanjost, kaj potem lahko pričakujemo od prihodnosti? Na efsli konferenci 2013 v Ljubljani, Slovenija, bomo razpravljali med drugim o sledečih vprašanjih:

- Ali lahko moderna tehnologija zamenja ali nadomesti potrebo po tolmačih znakovnega jezika?
- Na kakšne načine lahko sodobna tehnologija podpre in je v korist tolmačem znakovnega jezika in gluhim uporabnikom?
- Na kaj mora biti tolmač znakovnega jezika pozoren, da se izogne ujetosti v mrežo sodobne tehnologije?
- Kakšne načine storitve tolmačenja lahko pričakujejo gluhi uporabniki skozi moderno tehnologijo in kako bo tehnološki razvoj vplival na delo tolmačev?
- Kako lahko sodelujejo tolmači, uporabniki storitve, izobraževalci in združenje v smeri, da se zagotovi najbolj kakovostna storitev tolmačenja tudi s pomočjo sodobne tehnologije?

Veselimo se raziskovanja teme “Tehnologija vs. tolmač: podpora ali zamenjava?” z vami na efsli konferenci v Sloveniji v letu 2013.

Spletna stran efsli skupščine in konference v Ljubljani 13. -. 15. 09. 2013 je
www.efsli.org/2013.

V zvezi z efsli skupščino in konferenco nam lahko pišete na naslov efsli2013@efsli.org.
Veseli bomo vašega sodelovanja.

Drugi efsli delovni seminar gluhih tolmačev

Po lanskem prvem efsli delovnem seminarju gluhih tolmačev, ki je potekal na Dunaju, bo efsli v Ljubljani 12. septembra 2013 gostil drugi efsli delovni seminar gluhih tolmačev.

Na voljo je 30 mest. Izbor udeležencev bo potekal po načelu »kdor prej pride, prej melje«.

Glavni temi razprave bosta:

- 1. opredelitve dela, ki ga opravljajo tolmači**
  - a. tolmačenje med dvema znakovnima jezikoma,
  - b. tolmačenje med mednarodnimi in nacionalnimi znaki,
  - c. tolmačenje med pisanim in znakovnim jezikom (za spletne strani),
  - č. tolmačenje za gluhoslepe,
  - d. tolmačenje za priseljence,
- 2. smernice za najem tolmača.**

Seminar bosta popestrila Christian Rathmann in Robert Adam, efsli pa bo predlagal ustanovitev Evropskega omrežja gluhih tolmačev.

Na seminar se lahko prijavite z obrazcem, ki je objavljen na spletni strani <http://www.efsli.org/2013/si/efsli-events/2nd-efsli-deaf-interpreters-working-seminar/>.

Prijavnina znaša 75 evrov (80 evrov za plačilo prek PayPal) ter vključuje kosilo in odmore s kavo.

Za hotelsko namestitev se obrnite na efsli2013@efsli.org.

Če bi želeli sodelovati tako na delovnem seminarju gluhih tolmačev kot na efsli skupščini AGM in konferenci od 13. do 15. septembra 2013, boste za prijavnino na skupščini in konferenci ob koncu udeležbe prejeli popust v višini 100 evrov. Za registracijo na skupščini in konferenci obiščite <http://www.efsli.org/2013/>.

Dodatne informacije lahko dobite po elektronski pošti training@efsli.org.

KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO LEMA

Kulturno-umetniško društvo Lema je eno redkih v Sloveniji, če ne celo edino, ki se ukvarja s področji umetniškega ustvarjanja, ki niso namenjena množičnemu konzumiranju in niso ustvarjena z namenom popularizacije ter komercializacije. Osrednja dejavnost društva je založništvo, ki je usmerjeno na izdajanje klasičnih leposlovnih del, slovenskega avtorskega leposlovja, tako novejšega kot starejšega, s poudarkom na poeziji in satiri, ter antologij t. i. piscev-glasbenikov. Te se v tujini v okviru zgodovine popularne glasbe že dlje časa obravnava enakovredno z drugimi pesniki, medtem ko so pri nas še vedno v manj vrednem položaju. Poleg založništva se društvo ukvarja tudi z glasbeno in prevajalsko dejavnostjo.

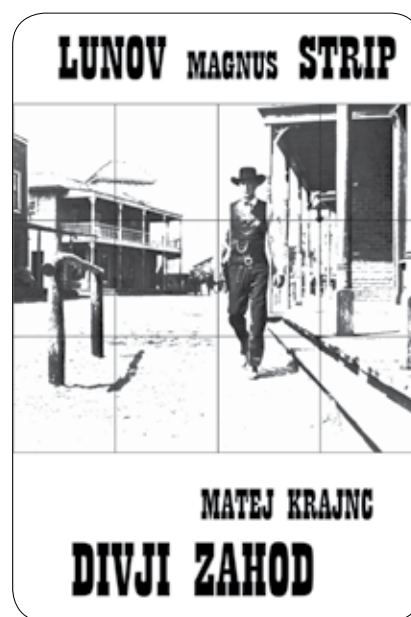
V tokratnem prispevku bom predstavila novelo Plašč Nikolaja Vasiljeviča Gogolja, ki je izšla v vnovičnem prevodu rusistke Sare Špelec. Gogolj se je rodil na območju današnje Ukrajine, pisal pa je izključno v ruščini, zaradi česar ga je potrebno obravnavati kot ruskega in tudi ukrajinskega pisatelja. Novela Plašč je slovenskim bralcem na voljo v kar treh različicah. Pred leti je namreč izšla v prevodu Severina Šalija, pred kratkim pa jo je, poleg Sare Špelec, prevedla še Urša Zabukovec. Temu se ne gre čuditi, saj so za Gogoljev slog značilni dolgi in zapleteni stavki, za katere marsikdaj ni jasno, kje se začnejo in kje končajo, hkrati pa je mojster primer, primerjav ter

besednih figur, ki izražajo pretiravanje, zaradi česar predstavlja izziv vsakemu prevajalcu, ki mora istočasno veliko pozornost nameniti tudi ohranjanju starinskosti, ki veje iz jezika.

Prvotna zamisel za prevod je nastala istočasno s pobudo za literarni natečaj Akakij Akakijevič v plašču sodobnosti, ki ga je organiziralo Kulturno društvo Reciklaža, ki se aktivno ukvarja s promocijo ruskega jezika, kulture in literature. Idejni vodja projekta je bila prav Sara Špelec, z natečajem pa so želeli pozvati pisce, naj pišejo o sodobnih Akakijih Akakijevičih, in prispevke naknadno tudi objavili v istoimenskem zborniku ter pripravili gledališko predstavo Plašč.

Struktura novele je pravljica, njen junak Akakij Akakijevič povsem povprečen moški, tisto, kar ga ločuje od drugih, pa je (novi) plašč, ki mu povsem poruši vsakdanji ritem življenja in njegov duševni mir. Čeprav zaradi plašča izgubi življenje, si ga mora po smrti na silo izboriti nazaj, s čimer novela postane groteskna, junak pa doseže zadoščenje. Knjižno izdajo KUD-a Lema obogati tudi obsežna spremna beseda Sare Špelec, ki novelo do potankosti umesti med pravljicne oblike oziroma med »makaki pravljice«, ki so »čudežne pravljice, v katerih nastopajo nadčasovni junaki, ki v spremstvu čarobnih pripomočkov in s pomočjo čarobnih predmetov z lahkoto prečkajo mejo med tem in onim svetom«.

Poleg Plašča je v Beli zbirki izšel tudi vestern Divji zahod Mateja Krajncja, ki je poln parodije in ga spremlja istoimenska zgoščenka z devetimi songi, kar je zanj postala že stalnica. Vestern razkriva, kdo ljubi Grace Kelly, zakaj Indijanci spoštujejo Davida Lettermana, kako se revolveraš Pedro Šuj spopade z Garyjem Cooperjem, poleg teh pa prinaša še mnoge druge zaplete in obrate. Že vizualna podoba naslovnice je pravzaprav

Divji zahod

parodija na žanr in nas spomni na izdaje stripov pod znamko Lunov Magnus Strip, zato bodo ljubitelji tega žanra zagotovo navdušeni nad enim redkih tovrstnih del, nastalih izpod peresa slovenskega avtorja.

Pri Kulturno-umetniškem društvu Lema so pred kratkim izšla še naslednja dela: roman Gora Stipe Mateja Krajncja; Puščice in napisi, izbor epigramov in epitafov, večinoma šaljivih in satiričnih, Lorda Byrona; pesniška zbirka Najprej Beatli, ženske in otroci Mateja Krajncja ter Rokenrol, izbor pesmi hrvaškega rokerja, kantavtorja in pesnika Lua Profe. Predsednik društva Matej Krajnc je pojasnil, da je potreba po lastnem društvu tako rekoč nujna. »S soprogo sva prav zaradi razmer na knjižnem trgu ustanovila svoje kulturno društvo. Izdajam nekomercialne naslove, ki jih pri večjih, pa tudi manjših založbah večinoma ne izdajajo. Bluzovska in kantavtorska poezija, stari klasiki ... tega skoraj ni nikjer več ...« pojasnjuje Matej, ki že vrsto let deluje kot pesnik, pisatelj, kantavtor, prevajalec in publicist ter s svojim ustvarjanjem neguje področja, ki bi sicer lahko utonila v pozabo.

Nina Novak

Janja Vidmar in Benka Pulko: OTROCI SVETA

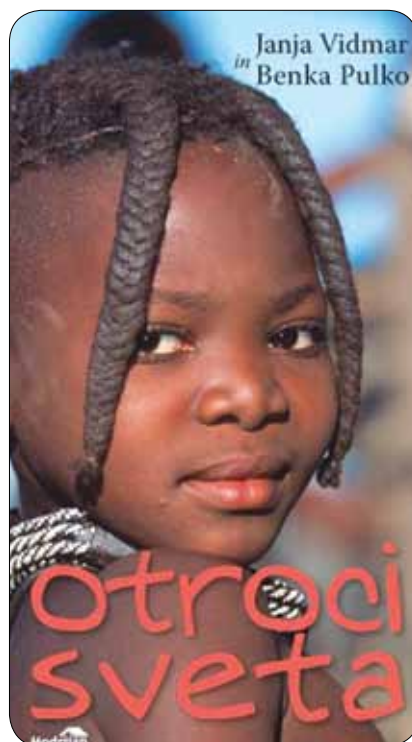
»Ali sta opazila, da je besed dvoje vrst?« je zamrmral. »Pri enih samo odpreš usta in se že usujejo. Druge pa so odvisne od srca. Kradejo ti pozornost in misli. Včasih jih ne moreš izreči, lahko jih samo zapišeš, pa vseeno zvenijo, kot da si jih izrekel.« Tako menijo otroci v Kambodži. Vsaj tisti, ki so zaživel v knjigi *Otroci sveta*. Tisti, ki sadijo besede.

A takšnih in drugačnih zgodb je v knjigi še mnogo več. Bralcu razkri- vajo usode otrok, pasti naravnih nesreč, vojn in družinskih sag. Na Haitiju, Filipinih, Novi Zelandiji, v Egiptu, Pakistanu in drugod po svetu. Tudi v Sloveniji. A kljub mnogokrat mračnim zgodbam te v nas nikakor ne vzbujajo sočutja, marveč upanje, voljo in moč, ki so nam potrebni za to, da delamo korake naprej. In globoko v nas prebujajo tisto najboljše.

Ne zgodi se pogosto, da se resničnost združi z izmišljenim svetom na način, kot sta ju združili popotnica, pisateljica in fotografinja Benka Pulko ter pisateljica in scenaristka Janja Vidmar. Benka se je za pisanje odločila bolj po naključju in ga večče združila s svojimi popotovanji okrog sveta, ki jo osebno izpolnjujejo ter jo hkrati polnijo z navdihom. A ne le z navdihom, tudi z dogodivščinami, izkušnjami in široko odprtimi vrati v druge svetove, ki so ne nazadnje vedno malce tudi naši. Medtem pa se Janja v svojem pisateljevanju v največji meri posveča mladim bralcem in se podaja na potovanje vase. Nič drugače ni bilo niti pri ustvarjanju knjige *Otroci sveta* (Undara Studio, 2013), ki vsebuje raznolike namišljene pripovedi o nenamišljenih otrocih. »Hkrati z zgodbami sem potovala tudi globoko vase,« poudarja Janja.

Pripovedi nam razkrivajo omejitve, želje, hrepenenja, upe in sanje otrok po vsem svetu, ne glede na to, ali živijo v materialnem pomanjkanju ali izobilju. Pogosto se namreč prigodi, da v svetu materialnega izobilja vlada duhovno pomanjkanje, kar prav-

zaprav kaže na univerzalnost naših občutij in načina življenja, čeravno se na prvi pogled morda zdi, da prihajamo iz povsem drugačnih svetov in potemtakem tudi živimo, čutimo in ljubimo povsem drugače. Vendar pa se vse pogosteje zgodi, da živimo v svetu izobilja, a smo kljub temu ujetniki kletke lastnega življenja, saj nam primanjkuje tisto najpomembnejše. To pa je zagotovo nasmeh, ki se nam mnogokrat izmika in ne znamo najti poti do njega.

Zato pa nasmeh krasi otroke na čudovitih Benkinih fotografijah, ki jih je na svojih potovanjih ujela v objektiv, in v le enem samem trenutku, v katerem je ovekovečila njihovo podobo, razkrila na tisoče zgodb. Zgodb, polnih vzponov, padcev, sreče, bolečine, upov in vdaj. Zgodb, kakršne piše življenje. Janja pojasnjuje, da sta z Benko želeli, da bi slovenski otroci in tudi odrasli dobili pristen vpogled v najbolj oddaljene koticke sveta in način življenja, ki je od nas oddaljen svetlobna leta. Že zato ker v naši podalpski deželici težko pripustimo drugačnost v svoj svet. In fotografije k tej prepričljivosti pripomorejo mnogo bolj, kot bi

recimo ilustracije. Poleg tega je s fotografijami, zaradi katerih je knjiga mešanica socialne čitanke in nekakšnega navideznega potopisa, prej namenjena širšemu krogu bralcev, kot bi bilo to moč doseči z ilustracijami.

Janja v zgodbah opisuje tuje kulture, običaje in navade, posamezne zgodbe pa je obogatila tudi z jezikovno raznolikostjo, kar kaže na to, da se je na pisanje morala temeljito pripraviti in se predhodno podati na raziskovanje. »Najprej sva z Benko, ki hrani fotografije s svojih številnih potovanj po svetu, naredili izbor fotografij, od katerih si vsaka zasluži svojo zgodbo. Dogovorili sva se, da mi ne posreduje nobenih podatkov, zgodb ali kaj podobnega, saj sem se želela na potovanje odpraviti sama, brez pomoči, torej so mi bile portretne fotografije otrok edini kašipot,« pojasnjuje Janja, ki so ji obrazi otrok na fotografijah nedvomno spodbudili domišljijo in kaj kmalu zaživel novo življenje. Takšno, kot jim ga je napisala. A pred tem je prišlo na vrsto branje pravljic, legend in mitov skorajda vseh celin, raziskovala je gradiva in podatke o imenih, kulinariki, flori in favni, dogodkih, poteh, jeziku, družbi, glasbi in podobno, da je imela na koncu občutek, da je dobesedno prepotovala vse te koticke sveta.

Gre torej za knjigo, ki nas s široko raznolikostjo, kar se tiče prostorske umeščenosti in posledično tudi kulturološke bogatosti, ne le uči in opominja na drugačnost, temveč nas v prvi vrsti spodbuja k temeljitemu razmisleku o drugih in nas samih, obenem pa po Janjinih besedah sporoča, da pomanjkanje še ne pomeni revščine duha in da materialna preskrbljenost ne zagotavlja brezskrbnega odraščanja. V teh hudih časih se ji zdi to nadvse pomembno spoznanje. Pri tem ji lahko le pritrdim in upam, da se bo tudi knjiga odpravila na dolgo popotovanje, četudi le od rok do rok bralcev, in na ta način plemenitila življenje, saj z branjem pogosto najprej spoznavamo predvsem sebe.

Nina Novak

Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana prejelo priznanje Andragoškega centra Slovenije

Andragoški center Slovenije vsako leto posameznikom, skupinam in podjetjem podeli priznanje za posebne dosežke na področju vseživljenjskega učenja. Na predlog Iris Lojvec iz Zavoda za zaposlovanje je bilo Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana nominirano za nagrado za promocijo učenja in znanja odraslih v kategoriji učečih se skupin.

Predstavniki društva na slavnostnem odru

Da smo eden od petih dobitnikov priznanja za leto 2012, smo izvedeli januarja. Nad priznanjem smo bili zelo presenečeni in hkrati veseli, da se je učenje gluhih odraslih prepoznalo kot vrednoto. V času, ko smo barvali velikonočna jajčka in je zunaj padal sneg, so v društvo prišli Anja, Darjan in Jure ter posneli dogajanje in naše izjave. Posneli so tudi delo zapisnikarja za gluhe študente. Zapisnikar zapiše vse, kar je predavatelj povedal, ter gluhi ali naglušni osebi omogoči, da se lahko osredotoči na predavanje. Tako oseba z okvaro sluha ni več odvisna od dobre volje sošolcev glede tega, ali bo imela dobre zapiske, iz katerih se bo lahko pripravljala na izpite. Film je na ogled na spletni strani društva in andragoških centrov.

Komunikacija človeka umesti v njegov socialni prostor, besedni zaklad, ki ga uspe pridobiti, pa predstavlja meje njegovega sveta. S preprekami v sporazumevanju se srečujemo vsak dan. Na strani tistih, ki gluho-te ne poznajo, je problem, ker ne vedo, katere besede naj uporabijo, da bi jih gluhi razumeli. Na strani gluhih pa je premalo besed, ki jih uporabljajo slišiči, saj imajo svoj besednjak.

Jezik gluhih je lep in bogat, v njem lahko naenkrat izrazimo dejstva, podatke in svoj pogled na njih. Zelo natančno lahko izrazimo še tako težke in zapletene vsebine. Potrebujemo le prilagoditve. Družbi, v kateri živimo, moramo pogosto in na preprost način povedati, kaj pomeni izguba sluha in kakšne prilagoditve potrebujemo za polnopravno vključitev. Gluhi se morajo potruditi, da spoznajo svoj status, pravice in možnosti. Zato se je treba ves čas informirati ter učiti, da bi se lahko enakopravno vključevali v družbo. Tako je moto društva: »Enaki smo kot vi, le govorimo z rokami in poslušamo z očmi!«

Društvo je priznanje prejelo za posebne dosežke na področju vseživljenjskega učenja. Člani društva so gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe, ki za informiranje in učenje potrebujejo komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku. Vsebine morajo biti prilagojene, tako vsebinsko kot s posebnimi oblikami podajanja informacij. Vsi, ki delujemo v društvu ter članom pomagamo v najrazličnejših življenjskih situacijah in pri izobraževanju, tekoče obvladamo slovenski znakovni jezik.

Vsi se ves čas učimo – v osnovni, srednji šoli, nekateri na visoki

šoli, zelo pogosto tudi na tečajih in seminarjih. V društvu se učimo na tečajih, spoznavamo aktualno dogajanje v družbi in politiki, prisluhnemo potopisnim predavanjem, si skupaj ogledamo prispevke Spletne televizije in Videočasopisa, informiramo se na bralnih uricah in učimo na kuharskem tečaju. O zdravem načinu življenja se učimo na telovadbi in pohodih, ki jih izvajamo v okviru dnevnega centra. Poseben poudarek je na učenju veščin, ki jih gluhi in naglušni potrebujejo v svetu tehnologije in pri premagovanju birokratskih ovir. Spoznavamo se z računalništvom, uporabo svetovnega spleta, različnimi aplikacijami, učimo se komunikacije prek elektronske pošte ter programov za video komunikacijo Skype in ooVoo. Za razumevanje vsebin je treba poznati besede, kretnje, predmet in postopek, videti in seveda vaditi. Ko takšna aktivnost poteka redno, uspeh ne izostane.

Z vključevanjem v aktivnosti društva se izboljšuje življenje posamezne gluhe, naglušne ali gluhoslepe osebe ter se ji pomaga pri enakovrednem in samostojnem vključevanju v življenje in delo. Vključujejo se mladi s svojimi filmskimi projekti in z organizacijo športnih

srečanj. Ostali člani se vključujejo prek kulturnih dejavnosti, kjer se med drugim aktivno vključijo v gledališko dejavnost.

Obveščanje o vseh dogodkih poteka prek Facebooka, elektronske pošte, spletne strani društva, oglasne deske in osebno.

Vse to je učenje. Učimo se vse življenje. To je prepoznala tudi Iris Lojvec, ki je lani v društvu izvajala nadzor nad programom Asistentka/asistent bom ter nas predlagala za nagrado Andragoškega centra Slovenije za leto 2012. Za prijazno gesto se ji od srca zahvaljujemo.

Andragoški center nas je povabil na podelitev priznanja v Novo Gorico. V začetku maja smo se na avtobusu, ki je prispel iz Murske Sobote, pridružili skupini iz Prekmurja, ki je prav tako prejela priznanje, ter skupini za projektno učenje za mlajše odrasle PUM iz Radovljice.

Prireditvev je bila svečana, slavnostni govorniki pa minister za izobraževanje, znanost in šport, predstavnica andragoških centrov Evrope ter direktorica Andragoškega centra Slovenije. Gostitelj, župan Nove Gorice, je bil zelo ponosen, da gostijo osemnajsto podelitev priznanj. Občutili smo pomembnost vseživljenjskega učenja in povezovanja med vsemi, ki po končanem formalnem šolanju nudijo znanje, ter tistimi, ki se želijo učiti. Nastopili so otroci plesne šole iz Nove Gorice, pevka Maja Keuc ter radijski voditelj in komik Denis Avdič. Ker gluhi radia ne slišijo, Denisa niso poznali. Gostitelji so se potrudili in prireditvev prilagodili gluhim, zato je bila v celoti tolmačena v slovenski znakovni jezik.

Priznanje, podeljeno Društvu gluhih in naglušnih Ljubljana, razumemo kot priznanje, namenjeno vsem društvom gluhih in naglušnih v Sloveniji, vsem osebam in zavodom, ki delujejo za gluhe, ter vsem osebam z okvaro sluha.

Nataša Kordiš

POUČNA EKSKURZIJA

Letos smo se v Društvu gluhih in naglušnih Ljubljana odločili, da obiščemo Minimundus, mali svet ob Vrbskem jezeru, ki predstavlja svetovno popotovanje okrog sveta.

Iz Ljubljane smo se odpeljali z manjšo zamudo, saj smo morali počakati 'gospo zaspanko', ki je nismo hoteli pustiti doma. Najprej smo se ustavili na počivališču Tepanje na obvezni kavici, pot pa nadaljevali dobre volje, saj je izza oblakov pokukalo sonce. Za ta dan je bila vremenska napoved precej neobetavna, a tudi vremenarji se na srečo kdaj zmotijo. Vlogo vodičke je prevzela sekretarka Nataša, ki je opisala, kod se bomo vozili, kaj si bomo ogledali in kako bomo preživeli dan.

Po dveh urah smo se pripeljali v Celovec ter si njegove znamenitosti ogledali kar iz avtobusa. Poseben pomen v mestu imajo slovenske založbe Drava, Mohorjeva družba in Wieser, ki ponujajo širok spekter knjig v različnih jezikih in so usmerjene v medkulturni dialog. Ob drugih izobraževalnih ustanovah sta v mestu dva slovenska otroška vrtca, slovenski/dvojezični osnovni šoli, slovenska gimnazija in dvojezična zvezna trgovska akademija. Posebnega pomena so tudi Slovenski znanstveni inštitut, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik ter Slovenska študijska knjižnica.

Legenda o nastanku Celovca je zelo zanimiva. Okoli Vrbskega jezera in na območju današnjega mesta je bil nekdanj nerodoviten, pust in nevaren svet, kjer je pogosto izginila ovca ali krava. Po okoliških hribih je bilo slišati pesem pastirjev, iz meglenega močvirja na ravnini pa tuljenje neznane zveri. Kmetje so razmišljali, kako bi se lotili nevarnega roparja v močvirju, kjer je izginilo že toliko živine. Končno so se domislili zvižgače. Zbrali so nekaj korenjakov, ki so se odločili za lov na pošast. Ob robu močvirja so zgradili stolp, nanj privezali bika, ki je začel tuliti in jo s tem privabil. Zmaj je prilomastil in

Pred Eifflovim stolpom

hotel planiti na bika, tedaj pa so se nanj spravili kmetje ter ga pokončali. Na tem mestu so pozneje sezidali grad, nato je ob njem zrasla vas in čez čas mesto.

Ko smo prispeli v Minimundus, smo se podali na 'pot okrog sveta'. Srce tega sveta v malem so modeli, ki so jih v modelarski delavnici v merilu 1:25 ter zvesto izvirniku izdelale šole ali poklicni modelarji. Izdelani so do zadnje podrobnosti – okenskih polic, okraskov in uličnih svetilk. Še posebej so priljubljeni tehnični modeli. Po parku krožijo različni vlaki, ki na leto prevozijo pet tisoč kilometrov, v njem pa je tudi vesoljska ladja Space Shuttle, ki jo vsako uro ponese v vesolje.

Obiskali smo sidneyjsko operno hišo, se fotografirali pred Eifflovim stolpom, občudovali grobnico Tadž Mahal, baziliko svetega Marka, kitajski zid, Belo hišo, mestno hišo v Bruslju, slavolok zmage v Parizu in druge modele. V parku je 154 znamenitosti in vsaka je vredna ogleda.

Po ogledu smo si lačni in žejni privoščili okrepčilo ter se odpravili na Gosposvetsko polje, kjer smo si ogledali znameniti prestol za ustoličevanje koroških vojvod in bližnjo cerkev, nato pa se počasi odpravili proti Ljubljani.

Vse, kar smo videli in doživeli, je bilo poučno in zanimivo, dan pa nad vse prijeten, saj smo ga preživeli s prijatelji.

Irena Kralj
Foto: Nataša Kordiš

Gluhi in osebe s poškodbo možganov

Teden vseživljenjskega učenja že od leta 1996 predstavlja najvidnejšo promocijsko kampanjo na področju izobraževanja in učenja v Sloveniji. Projekt se usklajuje na Andragoškem centru Slovenije in je izveden v sodelovanju s stotinami ustanov, skupin in posameznikov po vsej državi. Z njim se slovensko javnost opozarja na vseprisotnost in pomembnost učenja – v vseh življenjskih obdobjih in za vse vloge, ki jih posameznik v življenju prevzema.

Vsi, ki projekt soustvarjamo, bodisi v vlogi izvajalcev prireditev bodisi kot udeleženci, prispevamo k udeležanju slogana »Slovenija, učeča se dežela«.

Letos smo bili kot društvo povabljeni v Ljubljano, v Društvo Vita na Dunajski, ki pomaga po nezgodi poškodbe glave. Hude posledice se med drugim kažejo v oteženem gibanju in ravnotežju, glavobolu, težavah z govorjenjem, senzornih motnjah, nemiro, razdraženostjo in jezo.

Delujejo od leta 1992 in imajo dnevne centre, stanovanjske skupnosti ter asistenco na domu, kjer pomagajo osebam po poškodbi možganov v prometnih nesrečah, pri padcih, športnih poškodbah, možganski kapi, bolezni ...

Sredi maja smo se v društvu ob čaju in kavi seznanili tako z izvajalci programa kot z uporabniki. Odzivnost in interes sta bila velika in objektivna. S tem ko predstavimo gluhotu, naglušnost, znakovni jezik, probleme in tehnične pripomočke, želimo tudi sami izvedeti več o poškodbah možganov, ki puščajo veliko posledico na fizičnem, psihičnem in mentalnem nivoju človeka.

Veseli smo bili sodelovanja v okviru zmožnosti, njihovega interesa in veselja ob pravilno pokazani črki enoročne abecede ter kretnje v znakovnem jeziku. Nasmeh, klepet in

Delavnica Svet tišine v društvu Vita

zlasti dotik rok, ki te povabi k sebi, da ti s prstom pokaže črko abecede in s tem oblikuje stavek. Še posebej, če je ta stavek oblikovan v povabilo: »Boš kavo?« Predvidena šolska ura se je prevesila v skoraj dveurno druženje.

Obisk, ki vključuje spoznavanje in medsebojno učenje, ima dodano vrednost. Predsednik društva, članica, javna delavka in sekretarka smo uporabnikom s poškodbo možganov in osebu obogatili dan, tako kot so prav vsi prisotni pustili globoke sledi v nas. S poslovnim: »Se vidimo na obisku pri vas, ko organiziramo izlet,« smo zapustili društvene prostore, Veroniko Trdan in obsijano Ljubljano.

Vesela Banič

Predstavitev FM-sistema

Predstavitev tehničnih pripomočkov

V NARAVI SE TUDI UČIMO

Del skupine za samopomoč osebam z okvaro sluha je užival v pušeljcu Dolenjske – Bučki pri Škocjanu.

Lojze je organiziral ogled Štritovskega jezera s prikazom lova na krape. Jezero slovi že stoletje, saj so bili iz te glinokopne jame, ki jo je zalila meteorna voda, grajeni gradovi. Dolgo je dvesto, globoko pa okoli petnajst metrov. Poleg ribolova na klena, rdečeoko in krapa je kot vodna učna pot tudi učilnica v naravi. Vaščani poslušajo značilno oglašanje žab od spomladi do poletja, jezero krasijo rumena perunika, kolmež in beli lokvanj, ptičem pa daje vodo in hrano.

Lojzetov sin Bojan je ribič od malih nog in strokovnjak za lovljenje krapov na jezerih, tudi izven Slovenije. Z ribolovom je okužen in ne zdrži brez rednega bivanja v naravi, druženja z ribiči ter izzivov premagovanja te pretkane ribe. Lovi predvsem po sistemu ulovi-izpusti. Oprema, ki jo potrebuje za ribičijo, je vredna deset tisoč evrov.

Izletniki smo bili deležni informacij, praktičnega prikaza, uživanja v naravi in posebnostih jezera. Založniki so bili odlični gostitelji. Uživali smo v njihovem kraju, družbi, hiši, pogostitvi, sadovnjaku in pogledu na stotine rož. Delček idile iz pušeljca Dolenjske smo za vedno odnesli s seboj.

Vesela Banič

Gluhi in naglušni na Rabu in Golem otoku

Dolenjci in Belokranjci smo letošnji izlet preživeli v Kvarnerju – na Rabu in Golem otoku.

Priprave nanj so potekale tri tedne, saj je bilo v predsezonskem času treba paziti na trajektne povezave in organizirati prevoz na Goli otrok.

Na pot proti hrvaški meji na Viniči smo krenili že ob petih zjutraj in ob postanku pravočasno prispeli na trajekt za Rab. Tam sta nas pričakali vodički, nekdanja javna delavka Alenka in domačinka Zdenka. Med vožnjo do Kaporja smo od Alenke izvedeli veliko o otoku in spominskem parku, udeležence pa smo opremili tudi s pisnim gradivom o načrtovanih ogledih. Ogledali smo si nekdanje italijansko taborišče s petnajst tisoč civilnimi žrtvami, katerih tri četrtine je bilo Slovencev, med njimi mnogo Dolenjcev in Belokranjcev. Nekateri člani društva so našli imena svojcev (dedkov, tet, stricev, očetov ...) ter prižgali svečko. V težkih življenjskih razmerah je tam umrlo več kot tisoč dvesto ljudi, med njimi okrog sto otrok, mlajših od deset let.

Sprehod po mestnih ulicah nam je pričaral lenobno uživanje domačinov in turistov pred poletnim navalom. Rab je mesto-muzej s številnimi spomeniki iz bogate preteklosti. Je najbogatejši otok, poln zelenja, ter pristanišče, in je od nekdanj imel posebne privilegije. Z razgledne točke smo opazovali prastaro olivno drevo, cerkve in samostane, prekrasne balkone, palače, ozke in strme ulice, čudovite uvale, obeležje obiska britanskega kralja Edwarda VIII. iz daljnega leta 1936 ter narodne noše nastopajočih na trgu.

Potovanje na drugi del otoka do Loparja smo izkoristili za dodatni ogled in pridobitev informacij od vodičk, ki sta predstavljali neusahljivi vir. S čudovitim katamaranom smo pol ure uživali na morju, vse

Skupinska

do Golega otoka. Katamaran ima stekleno dno, kjer lahko tudi prek ekrana opazujemo svet pod morsko gladino. Po Zdenkinem posredovanju smo si na ladji ogledali film o življenju na otoku.

Goli otok je nenaseljen, po prvi svetovni vojni je bilo na njem taborišče za ruske zapornike, po drugi pa strogi zapor za informbirojevce, politične nasprotnike ter kasnejše kaznjence. Večina obiskovalcev je zgrožena nad razpadlimi objekti. Veliko slik, pohištva, materiala in ostalih stvari so pokradli in odnesli z otoka. Razen turistov in ovac na njem ni nikogar.

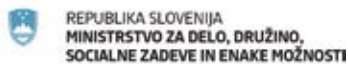
Po bornem kosilu smo se hitro odpravili nazaj, saj se je vreme slabšalo, valovi pa postajali čedalje večji. Ogled rajске plaže smo morali opustiti. Poslovlili smo se od vodičk in se jima zahvalili s skromnim darilom. Ujeli smo trajekt in se počasi odpeljali do Novega mesta.

Udeleženci so pohvalili izbor in organizacijo izleta. Smeh in klepet na avtobusu je povedal več kot besede. Cviček je okrepčal utrujene noge in prepolne duše vtisov.

Bilo je lepo. Hvala Zdenki in Alenki, Sari za koordinacijo, Martini, Cvetki, Mariji, Olgi in Nevenki za pecivo in potico ter obema šoferjema za varno vožnjo. Vse te drobne stvari polepšajo vzdušje in pripomorejo k druženju ter medsebojnem spoznavanju.

Vesela Banič

Univerzitetni rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije - Soča

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJSKI PROGRAM FINANCIRAN EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

SCANDIANO

Že nekaj časa smo v okviru projekta *Prehod*, financiranega s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Evropskega socialnega sklada, ki ga vodi zavod Racio Social iz Celja v sodelovanju z Univerzitetnim rehabilitacijskim inštitutom Soča in Medobčinskim društvom gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj, naše študente pripravljali na različne izzive, ki jih čakajo na njihovi karierni poti.

Pot se je začela

Poleg skupinskih srečanj, kjer so se med seboj spoznali gluhi in naglušni šolarji, dijaki ter študenti, so potekala tudi posamična srečanja s svetovalko Urško Cimperšek, na katerih so reševali predvsem zagate posameznikov.

Naši študenti Nejc Ančimer, Gašper Rems, Petra Čanak, Janko Noč, Marko Lukan, Blaž Urh in Janez Koželj so izrazili željo, da bi organizirali krajši kuharski tečaj. Na pomoč nam je priskočil kuhar Matej Toman, ki je zaposlen v Kraljevi klubski hiši na Golf igrišču Bled. Po uvodnem sestanku in prečitvi pogojev za delo smo se hitro začeli učiti kuharskih veščin. Ker smo vedno dobre volje, smo medse sprejeli tudi Blaževo sestro Majo in Petrinega brata Timoteja Vida. Zraven sva bili tudi vedno pridna Mirsada Ibradžić in vseprisotna prostovoljka Jerica Kapus.

Srečevali smo se nekaj ponedeljkov popoldne in spoznavali kuharske veščine. V prvem delu tečaja smo se spoznavali predvsem z uporabo nožev in rezanjem. Zvečer

smo se posladkali, med drugim s sadno kupo in sadno solato, in zdaj vemo, kakšna je razlika med njima.

Zavod Racio Social je že večkrat sodeloval na Festivalu Kyte (Kreative Youth in a Tolerant Europe) v italijanskem Scandiano, tokrat pa smo združili prijetno s koristnim in se na festival odpravili s skupino gluhih in naglušnih študentov. Predstaviti smo nameravali naš odlični projekt *Prehod* ter pripraviti nekaj jedi, ki smo se jih naučili na kuharski delavnici. Po nekaj tednih kuhanja smo znali pripraviti precej jedi, glede na znanje, prostorske zmožnosti in praktičnost pa smo se odločili za preproste dobrote, narejene iz sestavin, ki jih najdemo v Sloveniji – dimljeno postrv na koromaču in jabolčno peno.

Nestrpno smo čakali 25. april, dan, ko smo se odpravili proti Italiji. Brez logističnih težav in zamud žal ni šlo. Dobili smo se pred Društvom Auris, kjer so se nam pridružili predstavniki Racia Social – Urška Pocajt Sumrak, Maša Grčar in Boštjan Jug. Vse, kar smo potrebovali, smo pospravili v kombi in v avto, se že pred začetkom vožnje nasmejali ter se odpeljali. Pot je bilo prav zanimivo spremljati – ceste, ceste, kilometri ceste. Na cilj smo prišli z manjšo zamudo, a dobre volje.

Scandiano nam je bil simpatičen že na prvi pogled. Pričakala nas je gospa Leda in nas odpeljala do domovanja, v katerem smo bivali nekaj dni. Vse stvari, tako sestavine za pripravo jedi kot prtljago, smo prinesli v stanovanje in se razgledali. Šele takrat smo zadihali italijanski zrak. Ko smo vse uredili in se sprostili, je bila ura že pozna. Nekateri so se odpravili spat, drugi pa so se spoznavali in klepetali.

Sledila je bolj ali manj kratka noč, za njo pa bolj ali manj prijetno vstajanje. Z ostalimi udeleženci festivala smo se srečali na parkimem prostoru pri lokalni kinodvorani, kjer smo počakali na avtobus, ki nas je odpeljal proti morju,

Ogled solinarskega muzeja

mestu Cervia blizu Riminija. Najprej smo se ustavili na tamkajšnjih solinah, kjer so nam predstavili svoje delo ter povedali, kakšno sol pridelujejo.

Na razstavnem prostoru so nam pokazali najbolj pogoste ptice, ki tam gnezdijo in živijo. Potem smo v roke dobili vsak svoj daljnogled, vodnik Andrea pa nas je odpeljal na pravo opazovanje ptic. Videli smo ptice, ki gnezdijo, in bili priča nekaj spopadom samcev za ozemlje. Pripravili so nam tudi tipično malico, kruh, namazan s pripravkom iz oljčnega olja in soli iz solin.

Spet smo se vkrcali na avtobus in se odpeljali bliže morju, kjer je potekal festival spuščanja zmajev, ki ima v angleščini podobno ime kot festival, ki smo ga obiskali, Kite (ang. zmaj) Festival. Med kilometri sprehodov po peščeni plaži, nabiranjem školjk in nakupovanjem spominkov nas je ves čas spremljal veter, ki je omogočal letenje zmajev. Ti so bili vseh vrst – od zmajev, priljubljene Hello Kitty, morskih deklic do letečih hudičkov. Posebej zanimivo je bilo opazovati sinhrono letenje več zmajev hkrati. Dogodek je bil vreden ogleda, in tudi iz spomina nam ne bo ušel kar tako.

Proti večeru so organizatorji priredili druženje udeležencev v eni od hiš, ki so posejane vzdolž obale. Predstavili so se mlada skupina iz Švedske, hrvaške pevke a cappella gospelov in mlada italijanska kitarista. Čeprav nekateri niso bili najbolj ubrani, so imeli občutek za zabavanje občinstva. Pohvaliti jih velja za pogumen nastop pred neznanci.

Ko smo se vrnili v Scandiano, nas je čakalo še precej dela, saj smo naslednjega dne v mestni graščini predstavili naše jedi. Pripravili smo jabolčno peno, pri kateri je bilo nekaj zapletov, a na koncu nam je uspelo. Bila je odlična. Ta večer ni bilo toliko ponočevanja, saj sta nas utrudila veter in neskončno dolga plaža.

Jutranjemu zburanju, vstajanju in kavici je sledila priprava druge jedi. Blaž in Marko sta pozorno poprijela za pripomočke in kmalu je bilo vse pripravljeno za prevoz do graščine. Ker smo imeli še precej časa, smo si privoščili kratek sprehod po mestu, ki je prav očarljivo,

Na ogledu graščine

in obilno kosilo. Nato smo se vrnili na 'kraj zločina' in pripravili jedi.

Zahvaljujoč eni od zavarovalnic smo bili usklajeno oblečeni. Predstavljali smo Racio Social, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča ter društvo Auris, ki sodelujemo v projektu Prehod, v katerem razvijamo in v praksi preizkušamo pristope za lažji prehod mladih s posebnimi potrebami iz šole na trg dela. Vse se je dogajalo v sklopu razstave likovnih del, ki so jih naslikali učenci s posebnimi potrebami iz Češke.

Naše jedi, lično pripravljene v krasnih lončkih, so ljudje sprva le zaskrbljeno pogledovali, saj so pričakovali, da morajo zanje plačati. Ko pa so izvedeli, da jih predstavljamo in da je pokušnja brezplačna, so z veseljem in hitro vse pojedli. Veliko smo razlagali, za katere jedi gre, v vseh jezikih, predvsem pa je bilo videti veliko oblizovanja in iskric v očeh. Zvečer smo imeli zabavo. Bila je odlična – za trenutek smo se počutili kot veliki otroci.

Zadnji dan so bile v graščini organizirane delavnice, predvsem za otroke. Po kosilu smo se poslovili od organizatorjev in se odpravili proti domu. Vmes je padla ideja, da obiščemo kmetijo, kjer pridelujejo in predelujejo balzamični kis.

Gospodinja Anna nam je prijazno razkazala kmetijo, ogledali smo si komaj skotene mucke in zajčke. Velika posest, kjer lahko najdeš svoj mir in užitek. Ko se je s polja vrnil gospodar Maurizio, nam je pokazal še očetarno, kjer predelujejo balzamični kis. Razložil nam je postopek predelave in nam dal za pokušnjo različno stare kise: enoletnega, sedem- in štirinajstletnega. Marsikdo od nas se je takrat zaljubil v balzamični kis. Za pokušnjo smo dobili tudi različne domače marmelade, in nismo mogli oditi, ne da bi kaj odnesli s seboj.

S težkim srcem smo se poslovili od tega raja na Zemlji in se odpeljali proti domu. V Kranj smo prispeli sredi noči in se razšli. Obljubili smo si, da se kmalu vidimo in ponovimo kaj podobnega.

Jerica Kapus in Urška Cimperšek

KORAK K SONČKU

Korak k sončku je projekt, ki ga v Osnovni šoli Srečka Golarja v Škofji Loki izvajajo že vrsto let. Z njegovo pomočjo učenci spoznavajo in sprejemajo drugačnost, delo ter življenje hendikepiranih oseb, predvsem pa lažje razumejo sovrstnike s posebnimi potrebami. Ima tudi poseben vzgojni pomen, ki se ujema z učnimi temami o delovanju človeškega telesa. V sklopu celoletnega projekta so učenci obiskali številne ustanove in varstveno-delovne centre ter povabili na obisk nevladne organizacije in društva, ki imajo plemenito poslanstvo izvajanja psihosocialnih programov za osebe s posebnimi potrebami.

Ekipa, ki se je udeležila proslave

V izjemno čast si štejemo, da je bilo med povabljenimi tudi Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj, ki že nekaj let vzorno sodeluje z organizatorji. Delovanje društva in izvajanje programov za vse osebe z okvaro sluha smo učencem predstavili na spoznavnem dnevu v začetku aprila, ob koncu projekta pa smo bili kot častni gostje povabljeni na slavnostno prireditev v večnamensko dvorano šole.

Prireditvev je bila resnično vredna obiska, zlasti ob spoznanju, kaj vse zmorejo ljudje s posebnimi potrebami ob razumevanju ter ustrezni pomoči domačega okolja, učiteljev in staršev, pa tudi številnih prizadevnih ljudi, ki se zavedajo, da omenjene osebe ne potrebujejo zgolj sočutja. Potrebujejo posluh in pogoje za dejavno življenje, predvsem pa ob sebi prizadevne ljudi s socialnim čutom, ki

jim ni žal vloženega časa, dela in energije za njihovo blaginjo.

Izjemno pohvalo za trud pri uresničitvi projekta si zasluži njegova vodja in organizatorica sklepne prireditve Marjanca Trilar, ki je dobesedno navdušila polno dvorano. Nastopi ljudi s posebnimi potrebami so bili polni energije, optimizma in čustev, ki so marsikoga ganili do solz, tudi zaradi ponosa, da smo lahko del tega plemenitega projekta, ki spodbuja medsebojno sožitje in razumevanje.

Ob vsem prostovoljnem delu pa vseeno ostaja grenak občutek, da je za ljudi s posebnimi potrebami v naši državi, navkljub lepim besedam, narejenega premalo, zato se udeleženci lahko upravičeno sprašujemo, kdo bi moral biti odgovoren in kdo bi s strani države moral največ narediti za njihovo polno socialno vključenost.

Kljub temu nam je bilo tistega spomladanskega večera lepo in toplo pri srcu. Zato naj za konec izrečem en iskreno velik HVALA vsem srčnim ljudem iz Osnovne šole Srečka Golarja in občine Škofja Loka, ki pogumno vztrajajo ter vodijo tako plemenit in spoštovanj vreden projekt.

Boris Horvat Tihi

SLUŠNI APARATI HEARI

V prostorih Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj smo tokrat gostili zastopnika nemškega proizvajalca slušnih aparatov, ki imajo možnost samoregulacije oziroma samonastavitve s pomočjo prilagojenega računalniškega programa.

Zastopnik nemškega proizvajalca slušnih aparatov

Predstavitve je bila namenjena ožjemu krogu uporabnikov iz društva, predvsem zato da bi si obojestransko izmenjali mnenja o novostih na trgu slušnih aparatov. Ob tem je treba poudariti, da je prikazana verzija slušnih aparatov popolna novost na slovenskem trgu in še ni bila predstavljena širši javnosti, zato smo pravzaprav počaščeni, da smo bili za promocijo izbrani med prvimi. Po besedah predstavnika tudi na podlagi naše spletne strani, kjer so predhodno pridobili informacije o dejavnostih našega društva. Ker so slušni aparati še v razvojni fazi, zaenkrat omogočajo uporabo le v določenem območju okvare sluha, in za večje izgube sluha še niso primerni. Po besedah proizvajalca pa nameravajo v prihodnje posebno pozornost posvetiti tudi uporabnikom z večjo izgubo sluha.

Na podlagi pridobljenih izkušenj naših uporabnikov z obstoječimi dobavitelji sta pristop in način nemškega proizvajalca z določenimi izboljšavami ter strokovno podporo vsekakor inovativna, ustrezna in primerna. Dejstvo je, da obseg uporabnikov nezadržno narašča, s tem pa tudi povpraševanje po slušnih aparatih. Predvsem zaradi dveh izjemno pomembnih podatkov, ki izhajata iz zdravstvenih študij – starostna doba se v zadnjih letih nezadržno viša in ravno med starejšim prebivalstvom ima že skoraj polovica populacije težave s sluhom oziroma se po zdravstvenih kriterijih uvršča med naglušne in s tem med potencialne uporabnike slušnih aparatov.

Dolgoročni interes in poslanstvo društvenega delovanja v javnem interesu nam narekujejo strokovno pomoč vsem ljudem z okvaro sluha, zato bi bilo smiselno tudi pri ponudbi slušnih aparatov narediti korak naprej v smislu zadovoljstva uporabnikov in s tem zaokrožiti društveno ponudbo v zaključeno celoto s pripadajočo strokovno rehabilitacijo ob izgubi sluha.

Boris Horvat Tihi

Velenjsko društvo na Festivalu prostovoljstva

V medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje se večkrat udeležimo kakšne prireditve, ki jo organizira mestna občina. Sredi maja smo se tako na povabilo velenjskega šolskega in mladinskega centra ter občine udeležili Festivala prostovoljstva, namenjenega povezovanju in spodbujanju ljudi k prostovoljstvu ter prinašanju pozitivnih sprememb v življenje drugih, tudi na ravni lokalne skupnosti.

Predstavniki društva na stojnici

Na promenadi Cankarjeve ulice se je zbralo štirinajst društev, ki so predstavila svojo dejavnost. Na naši stojnici smo obiskovalcem ponudili različne publikacije, v Centru možnosti na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije pa so nam posodili tehnične pripomočke za gluhe in naglušne osebe, in prav zanje je bilo največ zanimanja.

Sam sem s pomočjo tolmačke Duške v krajšem nagovoru predstavil delovanje društva. Program festivala je bil glasbeno in folklorno obarvan, vreme je bilo lepo, le veter nam je občasno ponagajal in nam pomešal publikacije na stojnici. Kljub temu nam ni zmanjkalo dobre volje. Članice Vlasta, Slava in Irena so odgovarjale na vprašanja mimoidočih, ki so se ustavili pri nas. Oglasilo se je tudi nekaj članic in članov, ki šli v mesto po opravih ali obiskali sejem in razstavo cvetja.

Na podobnih prireditvah bomo še sodelovali. Naj zaključim z besedami nekega obiskovalca, ki je rekel, da bo vzel naše zloženke, saj človek nikoli ne ve, kdaj mu pridejo prav, prav tako pa se mu je zdelo, da njegova tašča slabo sliši.

Franc Forštner

ZLATOPOROČENCA OBLAK

Zlata poroka je velik življenjski praznik. Ni vsakemu dano, da bi v zakonu dočakal 50 let skupnega življenja. 27. aprila letos sta zlato poroko proslavila Rozika in Janez Oblak.

Rozika Lubej se je kot četrty otrok rodila 21. maja 1942 materi Rozaliji in očetu Rudiju v vasi Kalobje blizu Šentjurja pri Celju. Oglušela je pri osmih mesecih. Otroštvo je preživljala s sestrami Valčko, Jožico in Štefko ter z brati Francijem, Rudijem in Vladom. Težko in skromno so živeli v zidaniči, večkrat so bili lačni. Oče je bil zaposlen v Železarni Štore, mama pa je bila gospodinja in hodila na dnino, da si je zaslužila za kakšen priboljšek za v lonec. Svoje zemlje so imeli zelo malo.

Pri sedmih letih je šla v osnovno šolo za gluhe v Portorožu. Po končani osemletki je šolanje nadaljevala v Ljubljani, kjer je uspešno zaključila triletno vajeniško šolo in se izučila za šiviljo. Učila se je pri gluhem učitelju-krojaču, gospodu Bergantu. Nato je tri leta delala v Učnih delavnicah v Ljubljani. V tem času je stanovala v ljubljanskem predmestju Trnovo. Pred poroko se je preselila k Janezu v Škofjo Loko. Našla si je zaposlitev v tovarni Kroj, kjer je delala do upokojitve.

Janez Oblak se je rodil 24. novembra 1937 v Škofji Loki očetu Radislavu in materi Martini. Oče, po rodu

Črnogorec, je bil zaposlen kot oficir v takratni stari Jugoslaviji v vojašnici v Škofji Loki, mama pa je delala v Gradisu. Otroštvo je preživljal v Škofji Loki. Oglušel je pri dveh letih, ko je prebolel meningitis. Očeta je izgubil med 2. svetovno vojno, nato sta z materjo živela sama. Njegova rojstna hiša v bližini pokopališča stoji še danes, v njej pa živi njegov stric. Pri šestih letih, med 2. svetovno vojno, je hodil v ljubljansko Gluhonemnico. Po končani osemletki se je vpisal v triletno obrtno šolo za knjigoveza, kjer se je učil pri Jožetu Kobalu. Leta 1961 sta se z mamo preselila v sindikalno stanovanje v bloku v Frankovem naselju, kjer z družino živi še danes. Iz stanovanja imata prekrasen razgled na Kamniško-Savinjske Alpe.

Po končanem šolanju se je za tri leta zaposlil v kartonažnem podjetju v Puštalu, nato pa v Učnih delavnicah, kjer je delal do upokojitve. Na delo se je vozil z vlakom.

Rozika in Janez sta se spoznala na sindikalnem izletu Učnih delavnic julija 1962 v Poreču. Bila sta si usojena. Zvezo sta pred matičarjem v Škofji Loki potrdila 27. aprila 1963. V zakonu sta se jima rodila hči Roža, ki ju je razveselila z vnukom Andrejem, ter sin Marko. Hči si je družino ustvarila v Ameriki, v Washingtonu, zato se srečajo le enkrat na leto in takrat je njihovo snidenje zelo veselo.

V prostem času rada gledata televizijo, redno oddajo Prislunhimo tišini, novice pa spremljata na teletekstu. Vsak dan gresta na kratek sprehod v naravo, na daljši izlet pa se največkrat odpravita z avtom na Križno goro. Kot člana Društva Auris rada odideta na izlet ali proslavo, da si polepšata življenje. Sicer pa Rozika dobro kuha.

Rada živita, čeprav ima Janez v zadnjih letih nekaj zdravstvenih težav, a jih s skupnimi močmi uspešno premagujeta. Najbolj se veselita obiskov in srečanj z najdražjimi, ki jima bodo pripravili presenečenje ob zlati obletnici. V društvu smo proslavili njun jubilej ter se ob kozarčku in prigrizku veselili z njima. Želimo jima še mnogo srečnih in zdravih let, polnih ljubezni.

**Mnogo desetletij srečnih vama še želimo
in da zlato poroko z vama proslavimo!
Naj ljubezen brez prestanka vaju obiskuje,
z njo pod isto streho pa še zdravje naj domuje!**

Alenka Dobnikar

EKSKURZIJA NA GORENJSKO

Na željo članov smo letos organizirali ekskurzijo na Gorenjsko. To je čudovita gorata dežela, ki spada med gospodarsko najbolj razvite dele naše države, z močno in raznovrstno industrijo, obrtjo ter turizmom. Poskušali smo zajeti naravne in kulturne znamenitosti, ki jih večina članov še ni videla.

Iz Zgornje Savinjske doline smo na pot krenili v zgodnjih jutranjih urah. Naš prvi postanek je bil v Škofji Loki, kjer smo se sprehodili po starem mestnem jedru. Mesto je gospodarsko, kulturno, izobraževalno in upravno središče občine Škofja Loka. Prvič je bila leta 1248 omenjena kot trg, leta 1274 pa kot mesto. Zapisi navajajo, da je bila leta 1397 obdana z obzidjem s petimi obrambnimi stolpi in mestnimi vrati. Imela je mestno avtonomijo, med leti 973 in 1803 pa je bilo ozemlje skupaj s Poljansko ter Selško dolino last bavarske freisinške škofije. Od srednjega veka dalje sta mestno jedro sestavljala dva trga – Plac (zgornji trg) in Lontrg (spodnji trg). Leta 1987 je bilo mesto razglašeno za kulturni spomenik. Ogledali smo si nunsko cerkev, Grogčevo hišo, župnijski dvorec, stare mestne hiše in grad.

Naslednji postanek ji bil v Naklem, kjer smo si privoščili toplo malico. Okrepčani smo pot nadaljevali proti Bledu. Večina članov je že bila tam, nekateri tudi na otoku, zelo malo pa si jih je ogledalo grad, ki je bil dolga stoletja sedež velike gorenjske posesti briksenske škofije. Na gradu se nam je kljub slabšemu vremenu ponudil čudovit razgled. Zastal nam je dih ob pogledu na jezero in Julijske Alpe, ki so čudovita kulisa blejskemu otočku. Ogledali smo si tudi muzejsko zbirko, kjer smo spoznali razgibano zgodovino Bleda. Grajske stavbe so razvrščene

okoli dvorišč v dveh nivojih. Na spodnjem se v zgradbi nahajajo grajska tiskarna, spominska soba Primoža Trubarja in galerija Stolp, na vmesnem nivoju pa sta vinska klet in zeliščna galerija. Na zgornjem dvorišču sta najpomembnejša dela stavbe, kapela iz 16. stoletja in muzej.

Z gradu smo pot nadaljevali proti Blejskemu Vintgarju, soteski, ki jo že vse od zadnje ledene dobe ustvarja vodnata Radovna. Vintgar, ki je del Triglavskega narodnega parka, ni zanimiv le zaradi brzic, tolmunov in manjših slapov, temveč tudi zaradi ozke in globoke soteske, po kateri je speljana pot. Večina članov se je sprehodila po 1,6 km dolgi soteski in občudovala njene lepote.

Po skoraj uri in pol dolgem sprehodu smo pot nadaljevali proti Bohinju, kjer smo si na hitro ogledali Bohinjsko jezero, nato pa se odpeljali do Stare Fužine. Ogledali smo si Planšarski muzej, ki so ga uredili v zapuščeni vaški sirarni. V njem je ohranjena prvotna sirarska delavnica z izvornim sirarskim orodjem, kotli, priborom in predmeti, ki so jih planšarji uporabljali pri svojem delu.

Po končanih ogledih sta prijala pozno kosilo in prijetno družnje, kjer smo že snovali načrte za naslednjo ekskurzijo. Polni vtisov smo se v zgodnjih večernih urah vrnili domov.

Ogled Škofje Loke

Sprehod po Vintgarju

Blejski otok

Planšarski muzej

Urša Jakop Na gradu

Kuharska delavnica

Štiriindvajset članic in članov društva se nas je udeležilo zanimive kuharske delavnice. Hrano je pripravil in prikazal Antonio Notaro, ki ima tudi sam okvaro sluha, tolmačila pa je Duška Berločnik.

Pripravili smo prostor, Antonio pa je poskrbel za vse, kar je potreboval za pripravo zelenjavne rižote in italijanske sladice tiramisu.

Najprej je pripravil sladico, ki smo jo dali v hladilnik, da so se sestavine povezale med seboj in ohladile, dobila pa je tudi boljši okus. Namaz je bil iz stepenih jajčnih beljakov in rumenjakov ter sira maskarpone. V posodo je položil piškote, ki jih je najprej namočil v pravo kavo, posul jih je s čokoladnim prahom in na koncu premazal z namazom. Postopek je ponovil s še eno plastjo, ki jo je po vrhu posul s čokolado v prahu.

Zelenjavna rižota je bila zelo preprosta – iz riža in graha. Dodal je začimbe, da je bil okus bolj intenziven in poseben. Vso hrano smo z veseljem pojedli, saj je bila prav okusna.

Delavnica je bila koristna in prijetna. Naučili smo se nekaj novega, izmenjali smo kuharske izkušnje in se pogovorili o stvareh, ki nas razveseljujejo ali težijo. Ker so bili udeleženci zelo zadovoljni in so jo spremljali z velikim zanimanjem, smo se dogovorili, da bomo organizirali še kakšno.

Vlasta Florjan

LUKSEMBURG, GRUNDTVIG IN EVROPA BREZ OVIR

Zaradi uspešnega sodelovanja Društva gluhih in naglušnih Pomurja z murskosoboško Ljudsko univerzo pri izvajanju izobraževalnih programov in prepoznavnosti v Pomurju nam je Regionalni sklad dela za Pomurje omogočil udeležbo na Grundtviгови delavnici v Luksemburgu.

Plesna delavnica

Tematika delavnice je bila premaganje ovir v povezavi z vsemi vrstami in vidiki invalidnosti, cilj pa, da invalidi in ljudje, ki jih zanima delo z njimi, na neformalen način pridobijo novo znanje in izkušnje glede na ovire, ki jih invalidnim osebam povzročata socialno okolje.

Tako smo se predstavnici Društva gluhih in naglušnih Pomurja Jasna Branka Staman in Silvija Horvat, učiteljica otrok s posebnimi potrebami na osnovni šoli IV Lili Milošević in delovna terapevtka v Domu starejših občanov Andreja Čuk v začetku marca podale na pot proti Luksemburgu.

Vožnja z avtom do Budimpešte, let v Bruselj in vožnja z avtobusom do cilja so minili brez težav in po načrtu. V Luksemburg smo prispele v poznih večernih urah. Na avtobusni postaji nas

je z rdečim kombijem pričakal Andreas ter nas odpeljal do hostla, v katerem smo preživele osem nepozabnih dni.

Srečanja smo se udeležile invalidne osebe in osebe, ki delajo z invalidi, iz Romunije, Hrvaške, Estonije, Nemčije, Francije, Madžarske, Turčije ter Slovenije. Sedemdnevna delavnica je potekala v angleškem jeziku, kar je bilo za nas, naglušne, velik izziv. Premostili smo ga zelo uspešno, saj se je na koncu izkazalo, da lahko na delavnicah, kjer je veliko besednih iger, predstavitev, pripovedovanja in pisanja poezije, uspešno in enakovredno sodelujemo tudi osebe z okvaro sluha.

Na delavnicah, kjer se je vsak dan dogajalo in ustvarjalo nekaj novega, sta medsebojno sodelovanje in nesebična pomoč med udeleženci iz različnih držav potekala v pozitivnem

vzdušju. Na najino nevidno oviro, naglušnost, sva s pomočjo Lili in Andreje večkrat opozorili ostale udeležence. Tudi zaradi njiju sva lažje premostili komunikacijsko oviro ter uspešno sodelovali na delavnicah.

V sproščenem vzdušju odlično pripravljenih aktivnosti smo udeleženci krepili povezovanje in medsebojno spoštovanje. Vsako jutro smo, ne glede na vreme, vstajali s prešernim pričakovanjem in toplino v mislih. Foto delavnica, v okviru katere smo na luksemburških ulicah iskali simbole podiranja ovir, osnovno učenje brazilskega plesa capuiera, ki združuje elemente borilnih veščin, plesa, glasbe in akrobatike, uživanje v maskotnem sprejanju barvnih grafitov, navdušeno vzklikanje ob zagnanem igranju na afriške bobne (djembe), zadovoljstvo kljub razbolelim prstom, ples ob invalidskih vozičkih ter sočutno predajanje gibom, s katerimi smo raztapljali notranje zavore, predsojke in tabuje.

Vrsta socialnih iger, delavnica kovanja rim in pesmi na nasprotujočih si asociacijah, potenje ob aerobiki in baletu, mlaskanje ob okušanju mednarodnih dobrot, ogledi delovnih centrov in restavracij, kjer smo se srečevali z luksemburško multikulturnostjo (državo bogati najmanj 130 različnih narodnosti z vsega sveta), z organizacijo življenja in dela invalidov ter ljudi s posebnimi potrebami. Zelo smo bili presenečeni nad kakovostjo, državno skrbnostjo in predanostjo organizacij, ki povezujejo tako barvit spekter ljudi, ne glede na barvo kože, jezik ali kakršnokoli telesno omejitvev.

Marsikdo izmed nas je za zmeraj opustil prej tako trdovratne strahove in si dokazal, da v življenju z optimizmom, smelostjo in zaupanjem vase zmoremo prav vse.

Od invalidskih organizacij iz različnih držav smo dobile veliko koristnih informacij in povezav ter se bogate z novim znanjem in izkušnjami zadovoljne podale na pot domov.

**Jasna Branka Staman
in Silviya Horvat**

Slikarska delavnica

LETOVANJE V KRANJSKI GORI

Letos sem s hčerko Mojco v Kranjski Gori letovala v četrtem terminu. Pred odhodom me je skrbelo, kakšno bo vreme, saj so vremenoslovci napovedali, da bo ves čas deževalo, na dan prihoda pa je celo snežilo.

V počitniški dom sem prispela dan pred predvidenim prihodom, saj se je kolegica Slavka predčasno vrnila domov, ker je imelo velenjsko društvo zadnji dan letovanja izlet na Gorenjsko, ki se ga je hotela udeležiti. Družba je bila dobra, zato se nisem dolgočasila, naslednji dan pa je prišla nova skupina dopustnikov, med katerimi je bil tudi moj prijatelj.

Načrt za prvo popoldne je bil, da ostanemo v domu, igramo družabne igre in klepetamo. Letovanja so se udeležili tudi štirje otroci, zato Mojci ni bilo dolgčas. Čez dan se je vreme izboljšalo, nas pa je skrbelo, kako bo vnaprej.

Prijatelj je predlagal, da si po kosilu ogledava naravne lepote v okolici – jezero Jasna ter Planico, ki je bila pobeljena s snegom, za kaj več pa ni bilo časa. Mojca je med tem ostala v domu. Dan je bil čudovit in za spomin sem naredila veliko fotografij. Zvečer smo igrali družabne igre.

Ker drugi dan nismo imeli posebnega programa, vreme pa se je izbolj-

šalo, smo se z Mojco in prijateljem znova odpravili do Jasne in Planice, ogledali pa smo si tudi izvir Save Dolinke Zelenci. Preživeli smo čudovito popoldne, večer pa smo si popestrili z igranjem kart in druženjem.

Tretji dan nas je animatorka Lada pred kosilom peš popeljala do jezera Jasna, kjer smo se v čudovitem vremenu fotografirali pred kipom kozoroga. Srečala sem prijateljevo vnukinjo iz kranjskega vrtca, ki jo pozna tudi Mojca. Objela me je, nato pa se s skupino otrok odpravila naprej. Naša skupina se je najprej odpravila na kosilo, nato pa s tremi avtomobili v Planico, do rateškega labirinta in na Zelence, po večerji pa je sledilo zadnje večerno druženje, saj smo se naslednji dan vrnili domov.

Letovanje je bilo nepozabno in tudi v prihodnje bi se ga rada udeležila. Veliko smo se zabavali, se šalili, smejali, igrali družabne igre in se čudovito imeli.

Irena Papotnik

TOMOS KLUB NA DEVETIH ODPRTIH BORJAČIH

Letošnja že deveta tradicionalna prireditev Dan odprtih borjačev je v Pliskovico prvič privabila tudi člane Tomos kluba iz Sežane z njihovimi starodobnimi motorji, izdelanimi po letu 1956, ko je bila v Sežani ustanovljena tovarna motorjev Tomos.

Po besedah predsednika Livija Skoka klub deluje že pet let in šteje trideset članov, ljubiteljev motornih koles znamke Tomos, ki veliko ljubezni, truda, dela in denarja vlagajo v popravilo in ohranjanje tehnične dediščine. Tudi v Pliskovici so med domačini in številnimi obiskovalci zbudili veliko zanimanja.

Na domačiji Milana Šuca

Ustavili so se na osmih vinogradniških kmetijah ob kraški vinski cesti – Lovretovi, Vrabči, Jphovi, Grižnikovi, Županovi, Petelinovi, Kovačevi in Bndljevi – ter na ostalih kmetijah v Pliskovici, kjer so bili toplo in prisrčno sprejeti, tudi s kapljico terana. Obiskali so predsednico Razvojnega društva Pliska Ivico Žerjal. Pri Jphovih pa so se ustavili pri predsedniku kraške podružnice koprskega

društva gluhih in naglušnih Milanu Šucu. S sinom Valterjem, s katerim vso ljubezen usmerjata v vinogradniško kmetijo, kjer prevladuje sorta refošk, ki na Krasu daje vino teran, sta jih prisrčno sprejela. Pri Milanu, ki rad poprime za pero in piše pesmi ter literarne prispevke, tudi za naše glasilo, so se člani kluba s ponosom postavili na kraški borjač oziroma

dvorišče in ujeli nekaj sončnih žarkov, čeprav jim vreme tega dne ni bilo preveč naklonjeno.

Društvo bo peto poletno Tomosijado organiziralo 8. junija z zabavo z ansamblom Prizma na sejmišču Lipov list v Sežani.

Besedilo in foto: Olga Knez

RAYOVAC

NOVO!

NAJBOLJ VZDRŽLJIVE BATERIJE ZA SLUŠNE APARATE.

BREZ VSEBNOSTI ŽIVEGA SREBRA!

SEDAJ ŠE ZA **30 % MOČNEJŠE!**

SET ZA ČIŠČENJE SLUŠNEGA APARATA:

- priročen, hiter in učinkovit,
- žepne velikosti,
- vsebuje ščetko in konico za odstranjevanje voska ter ostankov s slušnega aparata, pripomoček za čiščenje cev in odprtín,
- omogoča lažje vstavljanje in odstranjevanje baterij z odpiralcom za vratca in magnetom.

Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije darujemo 0,18 evrov od vsakega prodanega zavojčka baterij.

Na voljo v poslovalnicah Mercator, M Tehnika, Petrol in v trafikah 30VA. Kmalu na voljo tudi v Intersparu in Tušu.

Marino Kegl zmagal v Pragi

V Pragi je v začetku junija že devetič potekal tradicionalni mednarodni članski turnir gluhih in naglušnih v tenisu, imenovan IX. Praha Open.

Na njem je v okviru priprav na olimpijske igre gluhih, ki bodo od 23. julija do 4. avgusta potekale v bolgarski Sofiji, sodeloval tudi najboljši slovenski gluhi teniški igralec Marino Kegl (ŽTK Maribor) iz Murske Sobote. Suvereno je ubranil lansko zmago na tem turnirju ter v finalu s 6 proti 2 in 6 proti 1 premagal najboljšega češkega gluhega teniškega igralca Romana Lupomeskyja.

Darko Kegl Marino Kegl

Avstrijsko državno prvenstvo gluhih v orientacijskem teku

Skupinska

Avstrijsko državno prvenstvo gluhih v orientacijskem teku je konec aprila potekalo v Gradcu. Tekmovanja z mednarodno udeležbo se je udeležilo okrog trideset športnikov iz Avstrije, Italije in Slovenije. Slovenske barve smo zastopali Petra Šiler, Vladan Vukajlovič ter Marjana in Pavel Rejec.

Prvi dan smo se pomerili na srednjih progah ob vznožju pogorja Schöckls v kraju Stenzengreith. Proga je po

zelo razgibanem terenu potekala skozi zaraščeni gozd. Ženske smo tekmovali na progi, dolgi 3,1 km, moški pa na 4,1 km. Med desetimi tekmovalkami je Petra osvojila četrto mesto, sama pa sem se uvrstila na šesto. Pri moških je bila udeležba številčnejša kot pri ženskah. Med šestnajstimi tekmovalci je Pavel zasedel sedmo mesto Vladan pa je bil enajsti.

Druga dne nas je čakal sprint po Gradcu na območju Rosenhain, kjer sta tudi vrtec in osnovna šola Afritsch, v kateri že vrsto let uspešno izvajajo učne programe za osebe z okvaro sluha. Ženske smo morale preteči 2 km, moški pa 2,3 km. Proga je bila zelo zanimiva. Tekli smo skozi park, gozd, mimo nasadov vrtnic in malega jezera.

Slovenski udeleženci

Tokrat sem kot najuspešnejša slovenska predstavnica zasedla četrto mesto, Petra pa se je uvrstila tik za menoj na peto. V moški konkurenci je Pavel zasedel šesto mesto, Vladan pa sedmo.

Po končanem tekmovanju smo imeli čas za klepet in izmenjavo izkušenj z ostalimi tekmovalci. Povabili smo jih na slovensko državno prvenstvo, ki bo junija v Novem mestu. Upamo, da se bodo vabilu odzvali in se bomo znova lahko družili.

Z udeležbo, uvrstitvami, vzdušjem in enkratnim vremenom na prvenstvu smo bili zelo zadovoljni. Najbolj pa smo ponosni na napredek, ki smo ga dosegli v primerjavi z lanskim tekmovanjem. To pomeni, da nas naši kompasi usmerjajo na pravo pot.

Marjana Rejec

TeleSCoPE – kodeks storitev zdravja na daljavo za Evropo

OSNOVNI PODATKI O PROJEKTU

Projekt sofinancira Evropska komisija prek Evropske agencije za zdravje in potrošnike. Trajal bo tri leta. Koordinator projekta je Univerza Coventry iz Velike Britanije, v njem pa sodeluje trinajst partnerjev iz osmih evropskih držav. Iz Slovenije sta v projekt vključena Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije kot predstavnik uporabnikov ter podjetje MKS Elektronski sistemi iz Ljubljane kot predstavnik industrije.

Projekt TeleSCoPE je neposredni odziv na priporočila Evropske komisije v dokumentu COM2008:689, naj Evropska unija razvija nove zdravstvene storitve, ki temeljijo na informacijskih in telekomunikacijskih tehnologijah (IKT). Njihov razvoj je potrebno usmerjati, tako da bodo zadostile naraščajočim potrebam državljanov unije na področju varovanja zdravja. Zelo pomembno je, da bodo pacienti sprejeli nove zdravstvene storitve, k čemur lahko pomembno prispeva kakovost teh storitev, k temu pa želi prispevati tudi projekt TeleSCoPE.

ZDRAVJE NA DALJAVO

Storitve zdravja na daljavo predstavljajo tiste zdravstvene in/ali socialne storitve, ki se izvajajo na daljavo s pomočjo IKT rešitev in so namenjene ohranjanju oziroma pridobivanju zdravja. V storitve sta vključena dva subjekta: ponudnik (izvajalec) in prejemnik (uporabnik) storitve, npr. zdravnik in pacient oziroma dva zdravstvena delavca, ki pa so med seboj fizično ločeni. Storitve zdravja na daljavo vključujejo telemedicinske storitve (glej sliko), ki jih že poznamo, npr. tele-radiologijo, telekonzultacije, teledermatologijo ali telekirurgijo. Vključujejo tudi druge storitve, v katere je neposredno vključen pacient v domačem okolju, npr. teleobiske zdravnika ali medicinske sestre pri bolniku na domu, svetovanje na daljavo, triažiranje, podporo jemanju zdravil, telemonitoring vitalnih paramet-

rov zdravja, ocenjevanje počutja ali splošnega zdravstvenega stanja na daljavo, ocenjevanje mentalnega stanja, funkcionalnega statusa, izobraževanje za zdravo življenje oziroma vzdržno življenje z boleznijo, telerehabilitacijo itd.

Uporaba storitev zdravja na daljavo povečuje dobrobit uporabnikov in prispeva k večji vključenosti bolnika v proces zdravljenja, pričakujemo pa tudi racionalizacijo nekaterih zdravstvenih storitev in pozitivne ekonomske učinke.

NAMEN PROJEKTA

Namen projekta TeleSCoPE je vplivati na pozitiven odnos zaupanja in sprejemanja zdravja na daljavo v Evropi, tako na politični (harmonizacija potrebnih aktivnosti za uvedbo storitev) in semantični (dogovor o skupnih prioritetah) ravni kot na ravni izobraževanja in ozaveščanja, evalvacije, spremljanja in analize ter refleksije na osnovi dobrih praks.

CILJ PROJEKTA

Cilj projekta je razviti celovit in standardiziran kodeks ravnanja na področju storitev zdravja na daljavo. Kodeks bo postavil merila oziroma standarde kakovosti za regulacijo teh storitev v državah Evropske unije in s tem prispeval k večjemu zaupanju v storitve zdravja na daljavo. Kodeks se bo referenčno naslanjal na tehnične in informacijske standarde (npr. povezljivost, zasebnost in varstvo podatkov). Čeprav kodeks ne bo neposredno posegal na področje tehničnih rešitev za storitve zdravja na daljavo, pa bo gotovo spodbudil razvoj trga storitev, s tem ko bo zagotovil enake konkurenčne pogoje in postavil standarde kakovosti izvajanja storitev. Pripravljen bo tudi načrt za sprejem kodeksa v vseh državah članicah Evropske unije.

PRIČAKOVANI REZULTATI PROJEKTA

Pričakujemo, da bo imel projekt TeleSCoPE pozitiven učinek na razvoj povsem novih sodobnih zdravstvenih storitev v dobro vseh bolnikov, predvsem kroničnih bolnikov z boleznijo dihal, kroničnim srčnim popuščanjem, Parkinsonovo ali drugimi sorodnimi nevrološkimi boleznimi, invalidov (gibalno-, senzorno- in komunikacijsko oviranih, osebah z motnjo v duševnem razvoju), bolnikov z epilepsijo, duševnimi motnjami, učnimi težavami, motnjami v telesnem razvoju in/ali senzoričnimi okvarami, diabetesom, debelostjo, odvisnostjo od drog in alkohola ... Razvoj in vključevanje novih storitev v zdravstveni sistem držav članic Evropske unije bosta imela tudi pozitivne učinke na ekonomsko rast ter konkurenčnost evropskih proizvajalcev opreme in storitev za zdravstveni sektor.

BETA VERZIJA KODEKSA

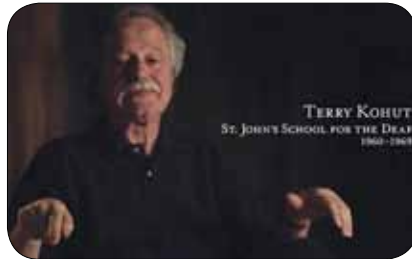
Beta verzija kodeksa, ki je rezultat triletnega prizadevanja projektnih partnerjev in sodelovanja številnih deležnikov iz različnih držav članic Evropske unije, je bila predstavljena na mednarodni konferenci o telemedicini in zdravju Med-e-Tel v Luksemburgu aprila letos. Posebnost kodeksa je široko razumevanje zdravja na daljavo, ki obsega telemedicino in oskrbo na daljavo ter upošteva tudi dobro počutje uporabnikov. Kodeks poleg tega zahteva, naj imajo uporabniki možnost izbire med različnimi storitvami zdravja na daljavo, ter nudi podlago za ustvarjanje zaupanja v storitve zdravja na daljavo. Kodeks tudi določa, da je potrebno pri načrtovanju in izvajanju storitev zdravja na daljavo upoštevati potrebe različnih vrst invalidov, in s tem vzpostavlja potrebni okvir za izvajanje tovrstnih storitev pri uporabnikih invalidih.

Mea maxima culpa: MOLK V BOŽJI HIŠI

Mladi člani Mestnega društva gluhih Ljubljana smo si ogledali dokumentarni film z naslovom *Mea maxima culpa: molk v božji hiši*. Zgodba pripoveduje o spolni zlorabi otrok po vsem svetu, v središču dogajanja pa so gluhi, ki so bili zlorabljeni v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, po štiridesetih letih molka pa so sveti sedež v Vatikanu javno obtožili.

Film je bil posnet leta 2012, njegovi producenti pa so Američani. Zgodba pokriva skoraj pol stoletja zamolčanih zgodb in trpljenja gluhih oseb. Le štirje so bili dovolj pogumni in pred kamero razkrili umazano skrivnost duhovništva ter lastno zlorabo. Na začetku se dogajanje osredotoči na sliščega ameriškega pedofilskega duhovnika, ki naj bi v mestu Milwaukee v drugi polovici dvajsetega stoletja spolno zlorabil več kot dvesto gluhih otrok. Omenjeni otroci so z njim živeli in se šolali v verski šoli za gluhe. Taisti duhovnik je kasneje postal ravnatelj šole in je obvladal ameriški znakovni jezik. Žrtve je zaradi lastne zaščite izbiral med gluhiimi otroci, katerih starši so bili sliščeci, in z njimi niso znali komunicirati.

Avtor je v film vključil reportažo o najodmevnejšem primeru spolnih zlorab, ki so jih zagrešili duhovniki, katerega so v začetku enaindvajsetega stoletja odkrili na Irskem, ter skrivnostne ukrepe za zidovi Vatikana, povezane z njim. Papež Joseph Ratzinger, ki je nedavno odstopil, je bil tedaj kardinal, odgovoren za preprečevanje pedofilskih dejanj katoliških duhovnikov. Čeprav je več let vodil omenjeno kongre-

Terry Kohut

gacijo in ves čas dobival pisma zlorabljenih gluhih – med njimi so bili tudi štirje Američani, predstavljeni v filmu –, ni ustrezno ukrepal, temveč popustil vplivnim vatikanskim krogom. Ti so sledili zakonu molčečnosti, imenovanem omerta, – za zlorabe so vedeli, a so jih zamolčali. Pedofilski duhovniki pa so še naprej opravljali svoj poklic in nadaljevali z zlorabami. Čeprav se je kardinal Ratzinger na začetku goreče zavzemal, naj se omenjene duhovnike odstrani, ga je breme zlorab težilo tudi med pa-peževanjem.

V dokumentarcu so se štirje spolno zlorabljeni otroci vrnili

Gary Smith

Slika iz filma

na kraj zločina. Po dolgoletnem molku so najeli odvetnike, odšli iskat svojega zlorabitelja ter obiskali ameriške apostolate. S tem so prvič v zgodovini žrtve nare-

Pat Kuehn

Artur Budzinski

dile prvi korak in proti katoliškemu duhovniku zaradi pedofilije vložile obtožbo ter zahtevale odškodnino. Cerkveni krogi so vse zanikali, in pred nastankom filma so bile gluhe žrtve praktično neuspešne. Sčasoma pa so pridobile podporo vse več gluhih, ki so bili zlorabljeni tudi sami. Boj za pravico še vedno odločno nadaljujejo, naravnost do vrha krščanskih krogov, Vatikana.

Zaključna gesta v filmu je kretnja »moč gluhih«. Prikazal jo je eden štirih zlorabljenih akterjev v filmu. Svoja stališča do zlorab pa so izrazili tudi cerkveni predstavniki iz Združenih držav Amerike, novinarka New York Timesa ter odvetniki.

Film se je v kategoriji najboljših dokumentarnih filmov potegoval za najprestižnejšo nagrado v svetu filma, Oskar, Združenje ameriških scenaristov pa mu je podelilo nominacijo za najboljši scenarij.

Robert Lah Veršič

CIRIL SITAR

GRAVERSTVO, TISKARSTVO, PEČATARSTVO

Ciril Sitar

V časniku *Delo* je bil objavljen članek o graverstvu Sitar, ki ima že devetdeset let svoje prostore na Nazorjevi ulici v Ljubljani. Članek je eden mnogih, ki jih omenjeni časnik objavlja v rubriki *Panorama*, a ima za gluho skupnost poseben pomen. Ustanovitelj graverstva Ciril Sitar je bil vodilna osebnost pri ustanavljanju in organiziranju gluhih na slovenskem ter prvi predsednik Zveze gluhih Jugoslavije, ki je bila ustanovljena leta 1945. Leta 1947 je sklical vse gluhe iz Ljubljane in okolice, osnoval Društvo gluhih Slovenije ter postal njegov prvi predsednik. Društvo je vodil do leta 1956, kasneje pa je bil aktivni član in tajnik ljubljanskega društva, kjer si je prizadeval za kakovostnejše izobraževanje ter izboljšanje položaja gluhih v državi. Ciril Sitar je bil velik borec in pionir na področju boljšega življenja gluhih. Umrl je leta 1969, pokopan pa je na ljubljanskem pokopališču Žale.

Rodil se je leta 1889 v bližini Trbovelj in je nedvomno ena najvidnejših osebnosti med gluхими. Izhajal je iz revne družine, oče je bil poštni sel, mati pa je hodila na dnino, da je lahko preživljala tri otroke. Zaradi škrlatinke je oglušel skupaj s sestro in bratom, ko mu je bilo osem let. Prva dva razreda je obiskoval v Trbovljah, po bolezni pa je bil sprejet v ljubljansko Gluhonemnico. Po končani osnovni šoli se je učil mizarstva, po uspešno opravljenem pomočniškem izpitu pa začel delati v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Učno dobo je končal v grafični stroki in delo nadaljeval na področju grafike. Kasneje je nekaj časa delal v Gradcu, nato pa odšel na Dunaj, kjer je leto dni obiskoval državno grafično šolo. V Avstriji se je vključil v organizirano delo za gluhe. Po vrnitvi v Slovenijo je s Cirilom Svetkom leta 1920 ustanovil lastno pečatoreznico in graversko podjetje, leta 1931 pa še tiskarno Grafika, ki je bila po vojni nacionalizirana. Da se je lahko preživljal, pa so mu pustili pečatoreznico.

Sitarjeva vnukinja je za časnik *Delo* povedala, da so ob odprtju delavnice leta 1920 izdelovali šampiljke in skupaj s tiskarno zaposlovali trideset ljudi. V graverstvu so delali trije graverji. Med drugo svetovno vojno je mojster Sitar v okupirani Ljubljani na skrivaj izdeloval italijanske in kasneje nemške šampiljke, s katerimi so ponarejali dokumente, ter tiskal protifašistične letake. Po vojni je moral tiskarske stroje odkupiti od države, ki jih je nacionalizirala. V tiskarni je imel tudi učne delavnice, kjer so se izobraževali gluhi in naglušni delavci. Ves čas je izdeloval tudi šampiljke, ki so na začetku predstavljale majhen del proizvodnje, z leti pa postale glavna dejavnost. Kasneje je obrt prevzela hči Marija, po njeni upokojitvi pa z delom nadaljujeta njegovi vnukinji.

Aleksandra Rijavec Škerl

Viri:
Delo Panorama, 6. februar 2013
 Aljoša Redžepovič: *Odrasli gluhi in naglušni v Sloveniji*
 ZDGNS: *80 let organiziranega delovanja gluhih in naglušnih na Slovenskem (1931-2011)*

Ustanovni zavod za gluhoneme – GLUHONEMNICA

Na poti iz centra proti Mostam so na levi stani Zaloške ceste tri poslopja, ki so pomembna za zgodovino šolstva. Prvo je na Zaloški 5. Tam so 28. oktobra 1900 odprli Ustanovni zavod za gluhoneme. Zidali so ga dve leti. Do njegovega odprtja so se gluhonemi otroci lahko šolali v Gorici ali na Zavodu šolskih sester v Šmihelu pri Novem mestu. Največ zaslug za Gluhonemnico v Ljubljani je imel ribniški dekan Ignac Holzappel, ki je v oporoki vse svoje premoženje zapustil Zavodu za gluhoneme. Na otvoritvi zavoda je govoril škof in stavbo blagoslovil, deželni predsednik pa je ključ izročil vodji Gluhonemnice Štefanu Primožiču z besedami: »V vaše roke polagam hišni ključ. Ključ do src vam izročeni otrok pa morate najti sami.« Ob stavbi so bili velik vrt, njiva, prostorno dvorišče s telovadnim prostorom in park.

Prvo leto je bilo v zavod sprejetih 26 otrok, 4 deklice in 22 dečkov. Leta 1920 je bilo vanj vključenih 81 otrok, leta 1940 pa 148. Gojenci Gluhonemnice so v obdobju od leta 1937 do leta 1941 izdajali šolsko glasilo Sonček. Zavod je leta 1948 dobil tudi učne delavnice, v katerih so se lahko usposabljali za različne poklice. Prostorji so kmalu postali pretesni, zato se je leta 1966 zavod preselil v nove prostore za Bežigradom, stavbo pa je zasedel Onkološki inštitut.

Na Zavodu za gluhe so delovali številni prizadevni učitelji, ki so pisali učbenike o poučevanju gluhih in pedagoške razprave, nekateri pa tudi knjige. Znani vodje zavoda so bili Fran Grm, ki ga je neprekinjeno vodil 32 let (1907–1939), znan pa je tudi kot oče slovenske praktične fonetike, Mirko Dermelj, ki je v Gluhonemnici poučeval od leta 1920 ter leta 1939 prevzel mesto ravnatelja, in Jože Zakovšek. Med učitelji so najbolj znani Vilko Mazi, Ivan Erbežnik, Zdravko Omerza in avdiopedagog Emil Ulaga, ki se je v Gluhonemnici zaposlil leta 1939. Najbolj znana med učiteljicami gluhonemih pa je Vita Zupančič.

VITA ZUPANČIČ

Vita Zupančič je bila triindvajset let učiteljica v ljubljanski Gluhonemnici. Bila je ustanoviteljica in aktivna članica Društva slovenskih učiteljic, kjer si je kar štiri desetletja prizadevala, da bi imele učiteljice enake pravice kot učitelji.

Znana je njena izjava, »da je poklicni neuspeh gluhonemih deklet na nekaterih delovnih mestih zlasti posledica nestrpnosti slišičih«.

Rodila se je leta 1868 v Selih pri Šmarju. Oče je bil kmet. Obiskovala je prvo javno dekliško osnovno šolo v Ljubljani. Tri leta je osnovno šolo obiskovala pri uršulinkah, nato je nadaljevala s štiriletnim šolanjem na ženskem učiteljskem v Ljubljani, kje je opravila tudi zrelostni izpit. Prva leta je delala kot dvorazredna učiteljica v ljudski šoli v Loškem Potoku. Po preizkušnji usposobljenosti je nadaljevala poučevanje v prvem razredu v štirirazrednici v Metliki, v drugem razredu je poučevala ročna dela, učila pa je tudi v dekliški ponavljalni šoli. Veliko je tudi predavala.

Zelo jo je zanimalo vzgojno delo v novoustanovljenem Zavodu za gluho mladino v Ljubljani, kje se je zaposlila kot učiteljica. Leta 1902 je postala surdopedagoginja v ljubljanski Gluhonemnici, kjer je s svojim delom pustila velik pečat. Hospitirala je v Ljubljani in Gradcu ter leta 1904 naredila strokovni izpit za pouk gluhonemih. Svoje znanje je izpolnjevala na podobnih zavodih v Zagrebu, Beogradu, Pragi, Berlinu, Hamburgu in Frankfurtu ter se leta 1905 na Dunaju udeležila državnega kongresa učiteljev gluhonemih.

Bila je vsestransko izobražena, natančna in vestna ter dosegala odlične pedagoške uspehe, zato je bila večkrat pohvaljena. Leta 1920 je za svoje delo na nacionalnem in kulturnem podro-

čju prejela Kraljevi red Svetega Save V. stopnje. Sodelovala je pri sestavi berila za gluhoneme otroke v tretjem in četrtem razredu in leta 1921 prejela priznanje Poverjenišтва za socialno skrb. Sodelovala je tudi pri ustanavljanju Podpornega društva za gluhonemo mladino, v okviru katerega je v letih 1935–1941 deloval Sklad Vite Zupančič. Po njej se imenuje tudi kulturno-umetniško društvo gluhih.

Vsa leta, ko je poučevala v ljubljanski Gluhonemnici, je redno predavala in pisala o gluhonemi mladini. V beograjski Glas nedružnih je pisala anonimne socialno-skrbstvene oziroma metodične članke o delu z gluho mladino. Leta 1940 je v Zborniku ob štiridesetletnici Zavoda za gluhoneme objavila sestavek Naša gluhonema dekleta. Na podlagi dolgoletnih izkušenj je ugotovila, da je lahko življenje gluhonemih deklet še posebej žalostno, zlasti če nimajo možnosti, da bi se s šolanjem za poklic naučile skrbeti zase, in so obsojene na najnižja dela ali ostanejo v breme svojcem. Menila je, da je nujno, da starši skrbijo za izobrazbo svojih hčera, potem ko te zapustijo šolo. Po njenih zapisih so se gluhonema dekleta najbolje odrezala kot šivilje, manj pa kot modistke in frizerke. Ovira pri teh delih je bila izguba potrpljenja strank, preden so jim lahko dopovedale svoje želje. Zapisala je tudi, da je bila za nesporazume večkrat kriva nestrpnost ali kaprica stranke kot nesposobnost delavke, saj imajo gluhonema dekleta ostro oko za malenkosti. Kot učiteljica je bila zelo priljubljena, zlasti med gluhonemimi dekleti, ki so jo klicale mama.

Upokojila se je leta 1925, vendar je skoraj do smrti ostala aktivna, saj je predavala in pisala o gluhonemi mladini. Poročila se ni nikoli, skrbela je za tri bratove otroke, ki so ostali sirote. Življenjsko pot je sklenila leta 1950, stara 81 let.

Aleksandra Rijavec Škerl

Viri:
www.ssolski-muzej.si
Slovenski biografski leksikon
Pozabljeni polovica – portreti žensk
19. in 20. stoletja na Slovenskem

Korak iz tišine

Dom starejših občanov Gornja Radgona je pred kratkim praznoval peto obletnico delovanja. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so naše storitve na zelo kakovostni ravni, o čemer priča tudi prejeti certifikat evropskega modela kakovosti E-Qalin.

Naša prizadevanja se kažejo skozi odlično medgeneracijsko sodelovanje z okoljem, pri tem pa naj izpostavimo predvsem povezave z vrtcem Manka Golarja, osnovno šolo, varstveno-delovnim centrom, društvom upokojencev in nekaterimi drugimi združenji. Naš dom lahko opišemo kot svetlo, prijazno in v okolje odprto ustanovo. Stanovalcem želimo nuditi najboljše pogoje za prijetno preživljanje časa v tretjem življenjskem obdobju in pri tem vse bolj postajamo pravo medgeneracijsko središče.

V začetku letošnjega leta nam je v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Društvom gluhih in naglušnih Murska Sobota nekaj prostorov uspelo opremiti s tehničnimi pripomočki za osebe, ki imajo težave s sluhom. Zaposleni v domu so se usposobili za osnovno komunikacijo v znakovnem jeziku, kar je zelo pomembno. S tem smo se želeli približati populaciji prebivalcev, ki ima težave s sluhom in posledično tudi s komunikacijo, kar vodi do vedno večje osamitve ter lahko vpliva na splošno počutje in zdravje posameznika. Dom starejših občanov Gornja Radgona je tako prvi dom za starejše, ki ima optimalno prilagojene možnosti za bivanje gluhih in naglušnih oseb. V mirnem, prijaznem in čudovitem naravnem okolju v neposredni bližini reke Mure bomo za tiste, ki se bodo odločili za bivanje pri nas, gotovo znali lepo poskrbeti, kajti prepričani smo, da lahko skupaj naredimo korak iz tišine.

Dom starejših občanov Gornja Radgona

Informacije o možnostih bivanja v domu so vam na voljo v zloženki, na spletni strani ali na telefonskih številkah 02/5684 500 in 041/644 080.

CENIK ZAJEMA OSNOVNE STORITVE V POSAMEZNI KATEGORIJI DOMSKE OSKRBE IN NEGE

- **nega I:**
    - o enoposteljna soba/dan 27,14 evrov, enoposteljna soba/mesec cca. 814,20 evrov
    - o dvoposteljna soba/dan 22,80 evrov, dvoposteljna soba/mesec cca. 684,00 evrov
  - **nega II:**
    - o enoposteljna soba/dan 31,94 evrov, enoposteljna soba/mesec cca. 958,20 evrov
    - o dvoposteljna soba/dan 27,60 evrov, dvoposteljna soba/mesec cca. 828,00 evrov
  - **nega III:**
    - o enoposteljna soba/dan 36,74 evrov, enoposteljna soba/mesec cca. 1.102,20 evrov
  - o dvoposteljna soba/dan 32,40 evrov, dvoposteljna soba/mesec cca. 972,00 evrov
  - **nega IV:**
    - o enoposteljna soba/dan 39,58 evrov, enoposteljna soba/mesec cca. 1.187,40 evrov
    - o dvoposteljna soba/dan 34,15 evrov, dvoposteljna soba/mesec cca. 1.024,50 evrov
- Za ostale informacije smo vam na voljo in se veselimo srečanja z vami.
- mag. Marjan Žula**
direktor

DOM STAREJŠIH OBČANOV GORNJA RADGONA

Spoštovani!

V zloženki vam ponujamo le nekaj informacij oziroma kratko predstavitev DSO-GR d.o.o.

Dom starejših občanov Gornja Radgona je prve stanovalce sprejel 12. 2. 2008. Je sodobni dom, ki opravlja dejavnost na podlagi koncesijske pogodbe in je vključen v javno mrežo izvajalcev socialno varstvenih storitev.

Osnovna dejavnost Doma je institucionalno varstvo starejših, t. j. oseb nad 65 let, in zajema:

Osnovno oskrbo:

- bivanje oziroma namestitvev v eno in dvo-posteljnih sobah,
- starejšim in njihovem zdravstvenemu stanju primerno prehrano – tudi dietno,
- čiščenje prostorov in pranje perila.

Socialno oskrbo:

- osebno pomoč pri vseh življenjskih opravilih in varstvo,
- pomoč pri ohranjanju in vzpostavljanju socialne mreže.

Zdravstveno varstvo v skladu s predpisi s področja zdravstvenega varstva:

- zdravstveno nego in rehabilitacijo,
- osnovno zdravstveno dejavnost, ki jo v ambulanti doma izvaja Zdravstveni dom Gornja Radgona,
- specialistično dejavnost, ki jo izvajata specialist psihater in fiziater.

KAKO V DOMU?

Postopek sprejema v dom poteka v skladu s Pravilnikom o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva (Ur. l. RS, št. 38/04 in 42/07) in je osnova za delo Komisije za sprejem, premešitev in odpust.

V pravilniku je predpisan obrazec prošnje in na njej navedene priloge, ki jih morate priložiti, in sicer:

- zdravniško mnenje o zdravstvenem stanju, staro največ mesec dni,
- izjavo o plačilu ali doplačilu storitve,
- fotokopijo osebne izkaznice oz. drugega dokumenta s fotografijo.

Komisija bo obravnavala le popolne prošnje in jih razvrstila na listo čakajočih v skladu z željami prosilcev, ki bodo o odločitvi pisno obveščeni. Pred sprejemom boste z domom sklenili (podpisali) dogovor o izvajanju storitve institucionalno varstvo, v katerem bodo definirane storitve, za katere se boste dogovorili, in cena.

Sprejem v dom poteka na osebni ravni, sprejela Vas bo socialna delavka in Vas seznanila s ključnimi osebami in službami v domu.

Bivanje v domu je možno v eno- in dvoposteljnih sobah s sanitarijami, v stanovanjski enoti, negovalni enoti ali enoti za osebe z demenco.

Enota za osebe z demenco

Posebno pozornost namenjamo osebam z demenco, ki bivajo v pritličju in imajo omogočen neposredni izhod na vrt, kjer je veliko sprehajalnih poti in terapevtski vrt. Terapevtski program za osebe z demenco je naravnana na stanovalca in njegove potrebe ter preostale zmožnosti.

Enota za gluhe in naglušne

Prostori, namenjeni gluhim in naglušnim, so opremljeni s tehničnimi pripomočki, ki slušno prizadetim olajšajo komunikacijo. Zaposleni obvladajo slovenski znakovni jezik.

SLUŽBE, KI BODO SKRBELE ZA VAŠE DOBRO POČUTJE V DOMU

Zdravstvena nega

Storitve zdravstvene nege izvajajo diplomirane medicinske sestre, zdravstveni tehniki, bolničarji in bolniški strežniki. Izvajamo visoko kakovostne storitve zdravstvene nege po naročilu osebnega zdravnika. Načrt zdravstvene nege izhajajo iz potreb stanovalca in je usmerjen v pomoč pri življenjskih aktivnostih, ki jih stanovalec ne zmore ali ne zna opraviti sam. Posebno pozornost namenjamo preventivi in zdravemu načinu življenja. Strokovno usposobljeno osebje pri delu uporablja sodobne medicinsko tehnične pripomočke.

V okviru zdravstvene nege izvajamo tudi storitve delovne terapije in fizioterapije.

Terapevtska služba

Ob podpori osebnega zdravnika in specialista fiziatra skrbimo za ohranjanje, obnavljanje in izboljšanje občutja ter fizičnih sposobnosti stanovalcev. Pri delu upoštevamo strokovno doktrino in izvajamo sodobne terapevtske metode ter tehnike z namenom hitrega okrevanja in zagotavljanja čim večje samostojnosti stanovalcev.

Prehrana

Služba prehrane skrbi za prehrano v skladu z zdravstvenim stanjem uporabnikov, upošteva vse sodobne prehranske standarde in navade stanovalcev. Na voljo sta tudi hrana po naročilu in domski bife.

Zunanjim uporabnikom nudimo kosila in malice: starejšim občanom iz lokalnega okolja hrano lahko pripeljemo na dom.

Splošno-tehnična služba

Skrbi za higieno objekta, tehnične naprave in vzdrževanje ter pranje osebnega in domačega perila. Storitve pralnice so namenjene tudi zunanjim uporabnikom.

Socialna oskrba

Storitve neposredne osebne pomoči in varstvo izvajajo strežnice-gospodinjke. Storitve so naravnane na stanovalca in njegove potrebe po pomoči pri opravljanju običajnih dnevnih aktivnosti, kot so oblačenje, obuvanje, skrb za osebno higieno in higieno prostora ter hranjenje.

Strokovne službe in uprava

Skrbijo, da so storitve Doma starejših občanov Gornja Radgona visoko strokovne, kakovostne ter v skladu s predpisi, ki opredeljujejo področje institucionalnega varstva, in pričakovani stanovalcev.

Vizija doma je biti središče, v katerem starejši občani lahko zadovoljijo svoje potrebe. Tistim, ki še ne želite v Dom nudimo:

- začasne namestitve v času odsotnosti svojcev (dopusta ipd.),
- storitve dnevnega centra,
- storitve dostave hrane na dom ali možnost obrokov kosila v domu,
- gostinske storitve,
- pranje in likanje perila,
- frizerske storitve, pedikuro.

Prizadevamo si, da bi oblikovali dom po Vaši meri, dom kjer se boste dobro počutili nekaj ur ali trajno. S tem namenom smo se vključili v projekt E-Qalim in naše storitve uskladili z evropskim modelom kakovosti, za kar smo prejeli certifikat.

Stanovalci sodelujejo pri oblikovanju življenja in dela v domu v okviru krožkov kakovosti, zbora stanovalcev in sodelovanja v komisijah.

Ponujamo pester program terapevtskih in animacijskih programov. **Kulturne in družabne prireditve organiziramo skozi vse leto, prav tako razstave likovnih del.** S tem skrbimo tudi za duhovne potrebe stanovalcev.

Obrazce za sprejem v dom lahko najdete na naši spletni strani www.dso-gr.si, spletni strani Skupnosti socialnih zavodov Slovenije ali Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, lahko pa jih dobite tudi osebno v domu.

Osnovne informacije

tel.: +386 (0)2/56 84 500, Fax: +386 (0)2/56 84 516

- Jožica Šemnicki, univ. dipl. soc. delavka, strokovni vodja, tel.: 051 644 072
- mag. Marjan Žula, direktor - tel. 041 673 800

DOM STAREJŠIH OBČANOV
GORNJA RADGONA d.o.o.

Summary – povzetek

Besides regular meeting of the Assembly where reports and working plan were confirmed, the Association's Electoral Assembly was held where several candidates competed for presidential, vice-presidential and different bodies' member positions. The greatest interest among delegates was shown for election of president and vice-president. Mr. Mladen Veršič was elected for a president in the second round and Mrs. Darja Pajk for a vice-president in the first. On top of that members of Supervisory Board and Court of Honour were elected. Members of Board and Assembly for the new mandate (2013-2017) were also confirmed. Sincere congratulations to all. We would as well like to express a special gratitude and thank you to a former president Frida Planinc for an excellent work she has done.

At this year's seminar we focused on hearing impaired access to information and communication and employment issues they are facing with. Clubs' representatives and Association's professionals together with representatives from Racio Company and Sing Language Interpreters Association addressed different topics and outlined further working guidelines. We also talked about reorganisation of our organisations and services and about new forms of employment.

Despite more than a yearlong discussion with university representatives, that according to the law a deaf student has the right to a paid sign language interpreter at the lectures, no progress has been done. Therefore she decided to use all legal means to fight that. Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association strongly supports her efforts and regrets that she has been pushed into such a situation.

AMZS Roadside Assistance actively cooperated with us in production of mobile application for deaf and hard of hearing who

due to the limited communication possibilities so far haven't able to communicate in such a way.

Olympic flame is ready to start its journey from Paris to Sofia where this year's Deaflympics will be held. Crossing Slovenia between 16th and 17th of July this will be a great opportunity for Olympic spirit to overwhelm the country.

Slovenian Deaf Basketball Team participated in intensive preparation for Deaflympics in Planica and the coach had a difficult task choosing twelve players who will represent our country. Slovenian most prominent young deaf tennis player Marino Kegl is also intensively preparing for the games including winning traditional ninth International Tennis Tournament in Prague demonstrating his excellent physical condition and mental shape.

Velenje Municipality's Association for Sports awarded former vice-president of Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association Franc Kos with a special recognition award for his contribution in the area of sports for disabled. He used to compete in alpine skiing, swimming, darts, fishing and rally achieving great results as an individual and as a team member. Congratulations.

Expanding the size of holiday capacities and increasing the number of individuals who meet the criteria for free of charge stay in Association's Holiday Home in Kranjska Gora we managed to include more than one hundred participants who spent a five-day vacation there. Inventive, kind and attentive Lada Lištvanova took a great care of the programme and animation and Clubs helped us choose the most socially vulnerable arranging for their free transportation and other necessities. Special thanks to Lada who tirelessly took care of everybody's rehabilitation and inclusion.

MEDNARODNI DAN GLUHIH 2013

Zvok srca je vsem ljudem enak,
naj bodo tudi *možnosti enake*.

• SOCIALNI POLOŽAJ • DOSTOPNOST • KOMUNIKACIJA • ENAKOPRAVNOST • TOILMAČ •
NOVA GORICA • 21. SEPTEMBER 2013
• TEHNIČNI PRIPOMOČKI • ZNAKOVNI JEZIK • IZOBRAŽEVANJE •

11:00 slavnostna akademija v Kulturnem domu Nova Gorica

13:00 igre brez meja (zunanje igrišče pri OŠ Milojke Štrukelj)

16:00 družabno srečanje (Športna dvorana OŠ Milojke Štrukelj)